

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1060 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetések díjtáblája szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

A kialudt pokol.

Flandria és Észak-Franciaország csatátereim nagyvilági élet virul. Igen szép hölgyeket látni, angolokat és amerikaiakat főleg, de jönnek bőven németek is, selyembe és bőrbő kötvé, valóságos divatrevü, ahogy kiszállnak a „Red car“, a „Blue Queen“ és a jó ég tudja, milyen című turistairodák autóiból és véggyáza lépnek a kihamvadt földön, mely az égő kin emlékeit takarja. Nehéz átélni ezeket a dermedt emlékeket. Ismerős nevek zümögnek az idegenvezető rutinos hadarásában: Ypern, Dixmuinden, Nieuport... és igen, ez itt az Yser, acélszürke kis folyó, ahol a német roham megállott annakidején.

Itt a föld alatt halottak vannak. Éve eltemetett és széitranzsirozott emberek a rengeteg temető kettő katonás parcelláiban és a beomlott fedezékek hamuja alatt. A francia részen lejjebb délre, még úgy van egy bedőlő kaverna, ahogy a német gránát elintézte: a katonák feltűzött szuronnal ültek ott és a szuronyok hegye ma is kimered a földből. A szuronyok kavernája, mondja az idegenvezető. Megható, mondják a hölgyek. És messziről, az évtized sötétjéből hangok jönnek vissza, dörgés, sikoltás, bugó szírenhangok, recsegő robbanás és zúgás, a vér pirosa, az agyvelők szétfloccsant fehérje és bűbölő csatában félnek, imádkoznak, káromkodnak és apatikusan várnak és alusznak a harcvert-katonák. Itt voltak öt évig, ahol most álmos, nyári csendben meghallani a fehér margaréták rezdülését, ahol én most állok, bámész turista, polgári biztonságomban, kényelemben a pénzemért, itt volt az yperni csata és ezek a poros árkok, döglött betontömbök és nyirkos alagutak a pokol kénköves tüzeitől voltak elevenek. Homokzsákra lépek, amelyet talán egy szörnyű halálfélelemben tébolyult belga családnapa von szolt ide reménytelen menedéknek és itt gubbasztott tomboló éjszakákon és látta deliriumában az elveszett családot, a megszakadt életet, a semmit, amely ráborult ezerkilencszáztizennégy keserű őszén. Ki volt ő és kik voltak, akik itt laktak: csupa ember, sorsok hordozói, egész világok, mind egy légió, másik ember reménye, élete, szerelme, biztonsága. Millió kinszenvedés és aggodalom gyűlt a lángoló árkok fölé és millió halálra vált sóhajtás indult innen ki belga, francia és angol városok rémlő messziségéből.

És azért nem jó a belga szemekbe nézni Ypernből, mert engesztelhetetlen idegenségük úgy áramlik, mint a mérges gáz, amit a béke egyelőre jégbe hűtött. Itt ülnek a németek a terraszokon és itt járnak a boltok közt, ahol az yperni csatater képeit, az ő csatájuk dokumentumait árulják. Talán van köztük, aki szemközt feküdt ezekkel a kavernákkal öt időtlen esztendő poklában és elröved azon a gondolaton, hogy talán ő irányította azt az ágyút, amely az anizikártyává béktük belga állást beomlasztotta. De minden ilyen anizikártya megszikráztatja a belgák szemét és a hamu alatt egy parázsszem lesz izzó a bámész németekre tekintő belga gondolataitól. A poklot kioltották, de a hamu alatt kén és szurok rejlik. Hol az a Népszövetség, amely ezt a poklot a béke menyországvá változtatja?

A kormány szembehelyezkedik az ellenzékkel.

A kölcsöntárgyalások még messze vannak a befejezéstől.

(Az Aradi Közlöny bucurestii tudósítójának távirata.) A Viitorul a következő kommunikét közli: Több lap tegnap és mai számában értesítéseket közölt a kölcsöntárgyalások normális feltételekkel haladnak a megegyezés felé, de semmi esetre sem állítható, hogy a lapokban közölt precíz megállapítások megfelelnek a valóságnak és hogy a

tárgyalások már a végső stádiumhoz jutottak volna el. Ezek a hírek legalább is koraiak.

Az Adeverul konstataja, hogy a politikai helyzet újabb súlyosbodott, mert a kormány egyre élesebben helyezkedik a többi pártokkal szembe és a harc kilátásai ezért egyre szélsőségesebbeknek indulnak. A nemzeti pártok részéről pénteki ülésén határozta az ellenzéki akció új, legélesebb harci módzatairól.

Nemzetközi vihar Apponyi beszéde körül.

„Nem lehet különbséget tenni egyes nemzetek között.“ — Petrescu Comnen szerint egyelőre lehetetlen Románia leszerelése. — Franciaország megszünteti a szovjettel való kapcsolatát.

(Az Aradi Közlöny genti tudósítójának távirata.) A Népszövetség közgyűlésén tegnap Apponyi Albert gróf nagyhatású beszédet mondott, amelynek politikai körökben hatalmas visszhangja volt. A magyar delegátus megindokolta, miért nem fogadja el Magyarország a leszerelési bizottság javaslatait. Kijelentette, hogy vannak országok, amelyek részére egyáltalán nincs biztonság. Utal arra, hogy

Magyarországnak nem engedték meg a legerősebb védelmi intézkedést, így azt sem, hogy gázmaszkokat gyártson a lakosság részére.

Nem lehet örökké különbséget tenni az egyik és a másik hatalom szövetségesei között. Egy nemzet, amely méltó akar nevéhez lenni, nem azonosíthatja magát a mai európai politika ideáival. A történelem legnagyobb politikai tévedései sohasem jogi, hanem mindig pszichológiai természetűek lesznek. Ha az államok valamennyien egyenlők lesznek, akkor a Népszövetség élni fog és hosszúéletű lesz.

A szónokot számosan üdvözölték beszéde után. A Journal de Geneve Apponyi beszédéről írva kijelenti, hogy az politikai és irodalmi csemegé volt és utódaik irigyelni fogják őket, mert alkalmuk volt a nagy férfiú beszédét hallani.

A tanács mai ülésén azután Petrescu Comnen, Románia delegátusa válaszolt Apponyinak. Kijelentette, hogy teljes őszinteséggel nyilatkozik a beszéddel kapcsolatban. Apponyi azt állította, hogy Magyarország le van fegyverezve, míg a környező államok állig fegyverben állanak.

Románia békés állam, amely a múltban többször kérte, Svájc példájára, neutralizálását. Románia szeretne leszerelni, azonban ez egyelőre lehetetlen. Többször felajánlotta szomszédainak, kössenek támadást kizáró szerződéseket, választ azonban ajánlataira nem kapott.

Bizonyos államok azt állítják, hogy szövetségeik katonai felfegyverkezése veszélyezteti őket, holott éppen ők törekednek a béke megzavarására. Magyarország állandóan vádaskodik szomszédaira. Most elérkezett a pillanat a vádak pontos ismertetésére.

— A bizottságnak Apponyi által aposztrofált pillanata — mondotta a román delegátus — akkor fog beállni, ha megtörténik a morális leszerelés és ha mindenütt uralomra jut a demokrácia, amelynek Románia is hódol. Hiszem,

hogy meg fog valósulni a leszerelés, amely felé a jószándékot a Kellogg-paktum és a flottaegyezmény is mutatja és biztosítja. Nem járulhatok azonban teljesen hozzá ahhoz a gondolathoz, hogy a döntőbíráskodás felettle áll a politikai megfontolásoknak. Legelőbbre való a béke és nem követelhető, hogy bírósági ítéletekért esetleg a békét áldozzuk fel.

Petrescu-Comnen hatásos beszéde után Ossuski cseh delegátus szólalt fel és bejelentette, hogy nem kért volna szót, ha tegnap nem hangzanak fel olyan súlyos szavak, amelyek alkalmasak arra, hogy a dunai államok atmoszféráját megmérgezzék. Apponyi azzal indokolja meg a szavazástól való tartózkodását, hogy nincs meg Magyarország és szomszédai között az az erkölcsi és politikai atmoszféra, amely ilyen szerződések megkötését lehetővé tenné. Vajon az indokolás alkalmas lesz-e a morális és politikai közeledés elősegítésére, a bizonytalanság és félreértés clozlatására? Mindezeknek dacára kormányra nevében kijelenti, hogy Csehország, úgy mint a múltban is, a jövőben is ragaszkodni fog a békeszeretethez és mindent elkövet a béke biztosítására.

A bécsi jelentések szerint a Neue Freie Presse Apponyi beszédét nagyvisszhangot, másrészt fagyos hallgatást váltott ki. A párisi jelentések szerint a francia sajtó barátságatlanul és kedvezőtlenül fogadta Magyarországnak és Németországnak a leszereléssel szemben tanúsított magatartását. A Daily Telegraph vezércikkben tudatja, hogy a

francia tengeri és légi flottaegyezményt harmonosan a szárazföldi hadseregek együttműködéséről szóló egyezmény fogja követni.

A lap szerint az eddigi megegyezésben Franciaország feladta szovjetkapcsolatait, megszakította a szovjettel pénzügyi és gazdasági vonatkozásait, valamint kötelezte magát, hogy rajta lesz, hogy a szovjet ne folytathasson Ázsiában, propagandát Anglia ellen. Anglia ennek ellenben támogatja Franciaországot és elősegíti közép-európai politikáját. Segíteni fogja még a jugoszláv-bolgár közeledés létesítését, a lengyel-litván konfliktusban pedig a francia álláspontot támogatja. A Rajnakiüritést teljesen Franciaországra bizza. A lap cikke népszövetségi körökben nagy feltűnést keltett.

Buenos-Ayresből jelentik: Az argentiniai parlament elhatározta, hogy nem járul hozzá többet a Népszövetség fenntartási költségeihez.

Az aradi adóletiltások érdekes fejleményei.

Hadbírótság elé kerül hatóság elleni erőszak címén Nicolaeu pénzügyigazgató? Jogászai vélemények szerint sikkasztást követnek el azok, akik letiltott adójukat beírják az állampénztárba. — Birói letétbe kell helyezni a letiltott adókat.

(Arad, szeptember 26.) Ma délelőtt újabb állomásához érkezett az az immár országos szenzációvá érlelődött ügy, amely dr. Miclosi Emil aradi ügyvédnek az aradi pénzügyigazgató-ságon eszközölt és botrányba fulladt foglalása nyomán keletkezett. A dolog előzményei eléggé ismeretesek és tudvalévő az is, hogy dr. Miclosi szeptember 18-án megjelent a pénzügyigazgató-ságon, hogy az államnak vele szemben fennálló másfélmillió lejes tartozását, jogerős birói ítélet alapján, behajtsa. Az ügyvéd Morariu törvényszéki végrehajtóval és Schmalz János hecsüssel megjelent a pénzügyigazgató-ság pénztárában és foglalni akart, ami ellen Nicolaeu Amilcar pénzügyigazgató hevesen tiltakozott. Csakhamar botrányos jelenet fejlődött ki, amennyiben a pénzügyigazgató ki akarta tobatni a végrehajtót és az ügyvédet, elszakította a birói végzést tartalmazó jegyzőkönyvet és hecsümről szavakkal illette a foglalni szándékozókat. Morariu végrehajtó erre feljelentést tett az ügyészségen Nicolaeu pénzügyigazgató ellen hatóság elleni erőszak és közokirathamítás címén és a feljelentés következtében Mandru Miklós ügyész ma megkezdte az előzetes vizsgálatot ebben az ügyben és kihallgatta a pénzügyigazgatót, a végrehajtót és dr. Miclosi Emil ügyvédet.

Nicolaeu pénzügyigazgató tagadta, hogy sértette, vagy erőszakoskodott volna a végrehajtóval és erre tanukat nevezett meg. Morariu végrehajtó azonban fentartotta vádjait a pénzügyigazgatóval szemben és elmondta, hogy

Nicolaeu tolvajoknak és banditáknak nevezte őket, akik az állam pénzét jötték ellopni és dühében leszakította a foglalást eirendelő birói végzés negyedik oldalát.

Allításának igazolására Morariu szintén tanukat nevezett meg. Dr. Miclosi megerősítette a Morariu által előadottakat, amire az ügyész a vizsgálat folytatását holnapra halasztotta, amikor is a tanukat fogja kihallgatni.

Jogászörökben nagy érdeklődéssel tekintenek az ügy emez ágának fejleményei elé. Általában az a vélemény alakult ki, hogy

ha Nicolaeu ellen hatóság elleni erőszak cí-

mén emelnek vádat, akkor az ügy hadbírótság elé kerül a fentálló rendelkezések értelmében, ha pedig közokirathamítás címén foglalják megvádolni, (mert a törvény szerint a jegyzőkönyv megrongálása is kimeríti a közokirathamítás tényálladékát) akkor, mivel itt bűnhalmazat állt elő és a súlyosabb cselekmény abszorbeálja a kisebbet, közokirathamítás miatt a polgári bíróság vonja majd felelősségre a pénzügyigazgatót.

Egészen különleges helyzet állt elő — és ez az ügy másik része — a dr. Miclosi-féle követelés folytán az aradi adófizetések terén. A törvény — ismertette előttünk egy kiváló aradi jogász a dolgokat — ugyanis kimondja, hogy

mindazok, akiknek adóját lefoglalták a követelés kiegyenlítésére, azoknak adókat a birói végzés értelmében birói letétbe kell helyezni. Akik nem teszik ezt, hanem például az adóhivatalnál fizetnek, mint máskor, ez esetben sikkasztást követnek el.

A Btk. 359. szakasza szerint ugyanis sikkasztást követ el az, aki a bíróság, vagy más hatóság által

Ujabb négy áldozata van a madridi tüzvésznek

Reflektorok fénye mellett folytatják az eltakarítási munkálatokat. Vészkijáratokat építenek — utólag.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) A madridi jelentések szerint a direktorium százával kapja a résztvétáviratokat a színházégek alkalmából. Az eltakarítási munkálatok még nem fejeződtek be, noha a tűzoltóság és katonaság egész éjszaka dolgozott. A leégett színház körül hatékony reflektorokat állítottak fel és ezeknek a fénye mellett folytatták a munkálatokat. A halálos áldozatok száma még mindig nem állapítható meg pontosan. Az elmúlt éjszaka a sebesültek közül négyen ismét meghaltak. Két napi szünetelés után ma jelentek meg ismét a madridi lapok, amelyek oldalas cikkeket közölnek a borzalmas tüzvészről. A tűz egyik következménye az a miniszteri rendelet, amelyet

zár alá vett dolgokat elidegenít, elhasznál, vagy azal úgy bánik, mintha a sajátja lenne. Ebben esetben, mivel az állam a tartozó fél, az állam, amaz adófizetői, akiknek adója a tartozás kiegyenlítésére le van tiltva, könnyen sikkasztást követhetnek el, ha nem helyezik letétbe adójukat ahhoz a bírósághoz, amely az állam ellen a végrehajtást koganatosította. A törvény szerint sikkasztás vétségét követi el valaki akkor, ha az elidegenített összeg 1000 lejig terjed. Ezért egy évig terjedhető fogházbüntetés jár,

ha pedig az összeg 1000 lejen felül van, akkor sikkasztás büntette forog fent és ez 5 évig terjedhető börtönnel büntethető. A legkisebb büntetés pedig 2 évi börtön.

Különleges szituációba került ezek szerint az aradi adófizetők egy része. Ha az adóhivatalba fizetik be adójukat és nem birói letétbe, akkor — sikkasztók, ha pedig birói letétbe helyezik, nem lehetetlen, hogy a pénzügyigazgató fogja végrehajtani őket.

Dr. Miclosi Emil különben — amint értesülünk — egyelőre folytatja tovább az adófoglalásokat, amíg másfélmillió követelése teljes kielégítést nem nyer. Hir szerint már egész szép összeg gyűlt egybe a bíróságon és szó van arról, hogy az egyik aradi bank adóhátralékát szintén birói letétbe helyezi a követelés kiegyenlítésére.

ma adtak ki és amely kötelezi a színházakat vészkijáratok építésére. Az építkezések megkezdődtek.

A londoni jelentések szerint Alfonz spanyol király résztvett a katasztrófa áldozatainak lelkiüdvéért tartott gyászmisén, majd utána a pályaudvarra hajtatott és Párisba utazott. Párisban csak néhány órát tölt és haladéktalanul visszautazik a spanyol fővárosba.

— Cortez lett Mexikó ideiglenes elnöke. Mexikóból jelentik: A kongresszus ideiglenes elnökévé, december elsejétől Callez helyett Cortez Gil minisztert választották meg. A rendes elnökválasztást csak a jövő év novemberében rendezik.

Rudolf trónörökös halála.

Hoyos gróf jelentése a mayerlingi tragédiáról.

Lipcsében, az Insel-Verlag kiadásában most jelent meg Rudolf trónörököséről egy könyv (Das Leben des Kronprinzen Rudolf), melynek szerzője Mitis Oszkár báró, a bécsi császári titkos levéltár nyugalmazott igazgatója. Ez a könyv most közli először azt a sokszor emlegetett, de eddig a titok pecsétjével őrzött emlékiratot, melyet Hoyos József gróf, Rudolf trónörökös barátja és vadásztársa, a mayerlingi esemény hiteles tanúja készített Rudolf trónörökös utolsó napjáról és haláláról a titkos levéltárban való megőrzés végett Ferenc József királynak. Az, amit ez az emlékirat elmond, így és ezekkel a részletekkel az esemény friss benyomását érezteti.

Hoyos grótot a Rudolf trónörökös végintézkedéseiben foglalt egyik megjegyzése abba a gyanuba keverte, hogy Vecsera bárónőtől előre értesülve volt a boldogtalan szerelmespár végzetes szándékairól és hogy a tragédia után hamisan tájékoztatta a királyt, tagadván azt, hogy bármily szorosabb ismeretségben lett volna a bárónővel.

Önmagát igazolandó, Hoyos gróf emlékiratot készített a titkos levéltár számára és ez emlékirat egyetlen példányát esküvel megerősített nyilatkozatként adta át az első főudvarmesternek. Hoyos gróf mindenekelőtt szőszes-rímtől a meghívót, melyet a végzetes vadászatra Rudolf trónörökösötől kapott:

„Hoyos, ha van ideje és kedve, jöjjön ki velem jövő hét vége felé Mayerlingbe vadászni a Wienerwaldban”.

Hoyos gróf és Vecsera bárónő.

Néhány nappal a vadászat előtt Hoyos gróf hivatalos volt Reuss herceg német nagy-

követ fogadóestjére és ez alkalommal saját-szerű beszélgetése volt Vecsera bárónővel. Így ír róla az emlékiratában:

„Utólagosan feltűnt nekem, hogy ez este kétszer is megszólított Vecsera Mária bárónő, kit nagyon kevésbé ismertem. A körülbelül 20 éves ifjú hölgy ez alkalommal feltűnt nekem ragyogó szépségével. Szeme, mely ez alkalommal sokkal nagyobbak tűnt fel, szinte kietlen fényt szórt és egész lényem izzott. Először azt mondta, hogy látott elmenni a lakása előtt (a Salesianergasseben), de sokkal bátor-talanabb volt, semhogy mutatkozott volna. A második megszólítás alkalmával mellesleg azt kérdezte tőlem, hogy szoktam-e a trónörökös-sel vadászni. Nem tudom pontosan, mit feleltem. Körülbelül azt mondtam, hogy lesz alkalom Mayerling közelében, a Wienerwaldban vadászni.

Kedden, január 29-én Koburg herceggel együtt kimentem Mayerlingbe. Mikor megpillantottam Mayerlinget, a herceg felhívta figyelmemet, hogy zárva van az utra és a bejáróra néző minden ablak zsalugátere, mintha nem volna senki a kis kastélyban. Az ugynevezett billiárdszobába mentünk, mert ott voltunk elköltendő a reggeli. Mintegy öt vagy tíz perc múlva megjelent reggeli öltözetben a trónörökös, nagyon szives jóreggelt kívánt és leült hozzánk a reggelihez, melyben jó étvágy-gyal vett részt ő maga is.

Reggeli közben a trónörökös kijelentette, hogy úgy meghalt, hogy tegnap este már azt hitte, hogy komolyan megbetegszik, azért jobb lesz, ha — megfogadva Loschek (a komornyik) tanácsát — nem vesz részt a Glas-hütte meredek hegyoldalain tartandó vadászaton.

Az utolsó est.

A trónörökös társaságában töltött utolsó

estéről Hoyos a következőket jelenti:

„Csak este félhatkor tértem vissza a vadászatról a lakásomra, mely körülbelül 500 lépésnyire volt a mayerlingi kastélytól, ahová hét órára vacsorára voltam hivatalos. A trónörökös rövid idő múlva lejött a billiárdszobába, ahol vacsorára terítették, érdeklődött a vadászat eredményei és egyéb körülmények iránt, megemlítette, hogy a Schöpfelgitterben holnapra tervezett vadászat sokkal eredményesebbnek ígérkezik, aztán leült a vacsorához, melynek én voltam az egyetlen vendége. Mindenféléről beszélgettünk. Ő császári fensége megjegyezte, hogy ma sokat írt s ki sem lépett szobájának küszöbén. Kissé lágynak és enyhének látszott ítéleteiben és éreztette velem egyéniségének egész varázsát. Arra a megjegyzésemre, hogy mennyire gyönyörködtem a pompás természetben, körülbelül ezt felelte:

— Igen, tudom, a Wienerwald szép, nagyon szép.

A trónörökös megmutatta nekem Károly Pista gróf három táviratát és megjegyezte róluk, hogy a rossz lelkiismeret szól belőlük, mert Károlyi gróf Budapesten beszédet mondott a véderőtörvény ellen. A menü különösen egyszerű volt: levesből, libamájpástétomból, roastbeefből, özpecsenyéből és tésztából állt. Fenséges házigazdám meglehetősen jó étvágygal evett és mértékkel ivott hozzá bort. A trónörökös erős nátháról panaszkodott, de azt mondta, majd csak hamar megszabadul tőle. Mikor elszívtuk szivarjainkat, körülbelül kilenc óra volt és már a trónörökös azzal a megjegyzéssel vonult vissza, hogy gyógyítani kell a nátháját, aztán szokott kedvességével nyújtott kezét és jóéjszakát kívánt. Én is lakásomra mentem.

(Folytatjuk.)

Kiássák az akták közül az anyag- raktári panamát.

Egy állást kereső munkás elszólása folytán derült ki, hogy egy év óta alszik az anyagraktári zürzavar ügyében indított vizsgálat. — A tanácsválasztás okozta ezt a „kis” mulasztást.

Robu János dr. magához kérte ma este az aktákat.

(Arad, szeptember 26.) Majdnem egy esztendeje annak, hogy az aradi városi anyagraktárban nagyarányú szabálytalanságoknak jöttek a nyomára, ahol — mint azt annakidején az Aradi Közlöny jelentette — egyesek hanyagsága és lelkiismeretlensége folytán nagy kár érte Aradvárost. A visszaélések kipattanása után, Muresán János városi főmérnök kérésére, Angel István dr. volt polgármester megbízta Stefanut Sabin városi főjegyzőt az anyagraktári vizsgálat levezetésével. A vizsgálat folyamán tanuknak egész seregét kellett kihallgatni, úgy, hogy a vizsgálat hónapokig húzódott, 1928. április lett, mire a szövevényes ügyben némileg tisztán láttak. Ekkor váratlan fordulat történt.

A vizsgálat folyamán annak a szükségére merült fel, hogy Dunca Károly városi főszámvevő átvizsgálja az anyagraktár könyveit, amiből azután meglepő dolgok derültek ki. Elsősorban is meg kellett állapítani, hogy

a városi anyagraktár könyveit, amelyekben százezres értékeket kellett volna bevezetni, a lehető leghanyagabb s legszabálytalanabb módon vezették.

az egyes tételeket papírfoszalványokra írták rá, s a legkönnyelműbb játék folyt a százezreket érő anyagokkal. A nagy össze-visszaság azután teljesen lehetetlenné tette a vizsgálat munkáját. Annyit azonban mégis sikerült megállapítani a számvevőségeknek, hogy az aradi anyagraktárból, a feljegyzések szerint

*több faanyag ment ki, mint amennyit be-
szállítottak. A differencia majdnem ugyan-
annyi deszka, mint amekkora készlet a
raktárban volt.*

A további vizsgálat folyamán megállapítást nyert az is, hogy körülbelül háromszázezer lej értékű anyag holléte bizonytalan. Bizonyosságot csak egy szempontból sikerült megállapítani, azt, hogy a megrendelt és kifizetett anyagok nem folytak mind be a raktárba. Külön vizsgálati tételt képeztek a régi temető kivágott fái, amelyek — a számvevőség adatai szerint — két-háromszázezer lejt értek és amelyek sehol sem szerepeltek. Egyszerűen eltűntek ezek a fák. A tisztviselők tégláégetési műhelyének kölcsönadott épületi corsa is bizonytalan. Az anyag kiadása szerepel a könyvekben, visszaadása azonban nem található. Lehet, sőt valószínű, hogy visszaadták a kölcsönvett anyagot, azonban a feljegyzésekből nem állapítható meg, hogy mi történt vele.

Ezeket állapította meg Dunca Károly főszámvevő, aki terjedelmes jelentésben számolt be tapasztalatairól. Stefanut Sabin lefolytatta a vizsgálatot, ami azzal az előrelátható eredménnyel zárult, hogy biztosan megállapítani semmitsem lehet. Illetve egyet mégis: az anyagraktárnál olyan rendetlenség volt, ami lehetetlenné tette a vizsgálat munkáját.

A konklúzió pedig az volt, hogy valószínűleg visszaélések történtek, de kétségtelenül megállapítani azokat nem lehet.

A kihallgatott tanuk nagyrésze megbízhatatlan volt s vallomásaikat nem lehetett elfogadni százszázalékos igazságnak.

A vizsgálat befejezésével az akták átkerültek Pocioianu János szolgálói főnökhöz, hogy te-

gyen jelentést és előterjesztést az ügyben. Ezzel az ügy szerencsésen elaludt. Nem a szolgálati főnök hibájából, miután ő készn állott bármikor a jelentésre, sőt a város hibájából sem, hanem azért, mert a mult városvezetőségnek közben más gondjai támadtak, megindultak a harcok a tanácsfeloszlítás körül, megkezdődtek a sorozatos vizsgálatok és az egyre fokozódó izgalmak közepette feledésbe merült az anyagraktári vizsgálat ügye, amelynek aktái békésen pihentek egy íróasztal fiókjában.

Közben feloszlatták a tanácsot. Az új rezsim nem is tudott az esetről, míg ma, egy véletlen eset ismét napfényre hozta az anyagraktár ügyét. A most bezárt városi fürdők egyik alkalmazottja jelentkezett Vulpe József interimár bizottsági tagnál, téli alkalmazást kérve. Szó volt arról, hogy az anyagraktárnál jelentkezzen, mire a munkás kijelentette:

Szürke nap a cluji kommunista-pörben.

Turnovszky Sándor dr. és felesége vallomásukban Aradit mentik. A védők elálltak a kevésbé fontos tanuk kihallgatásától.

(Az Aradi Közlöny cluji tudósítójának távirata.) A kommunista-per mai tárgyalásán elsőnek Albani oradeai román újságíró hallgatott ki, aki az Averscanus irányu Tribuna lapot szerkesztette Nagyváradon. A hírlapírótól mindössze annyit kérdeztek, hogy a Városi és Falusi Dolgozók Blokkja milyen eszközökkel dolgozott a képviselőválasztásokon.

Praporgescu törvényszéki bíró megkérdezte a tanutól, hogy ő is olvasta-e az oradeai újságírók klubjában a Le Humanite francia újságot.

Tanu: Olvastam bár, de engem nem érdekelték a lap politikai cikkei, hanem kizárólag a szépirodalmi rész érdekelt. Ameddig Franciaországban voltam, állandóan olvastam ezt a lapot.

Ivan Gavrilu postal ellenőr a vádlottak között szereplő Rontau levélhordó érdekében tesz tanuvallomást. Kijelenti, hogy vádlott pontosan és rendszeresen látja el szolgálatát.

Dr. Turnovszky Sándorné marosvásárhelyi ügyvéd felesége a következő tanu, aki Aradi Victor kérdésére elmondja, hogy azokat a német könyveket, amelyek miatt a kommunizmus vádját emelték Aradi Victor ellen és amelyek állítólag ki vannak tiltva az országból, azokat Bucurestiben vásárolta a Sucek-cégnél. Majd elmondja, hogy Aradi Victor az elmúlt évben a marosvásárhelyi Munkás-Ottthonban két előadást tartott. Teljesen elvont tudományos témákról, az értéktöbbletről és a primitív művészetekről beszélt. Kijelenti, hogy Aradi csakis tudományos működést fejtett ki Marosvásárhelyen és több kommunista érzelmű polgárral tárgyalt, de ezeknek a tárgyalásoknak nem volt politikai céljuk.

Aradi Victor azt kérdezi, hogy a Malig-Verlag könyveit megértetik-e a munkások?

Turnovszky: A Malig-Verlag kiadmányai tudományos munkák, amelyek olvasása alapos képzettséget igényel. A könyvek magasabb irodalmi stílusban íródtak és csak az tudja őket élvezni, aki kitünően tud németül.

Aradi kérdezi tanutól: Simó Gézának

— Oda nem mehetek, mert amikor az ottani lopások ügyében vizsgálat folyt, én terhelő vallomást tettem egyesek ellen. A vizsgálat ügyében még most sincs ítélet s én addig nem megyek oda vissza.

Vulpe József meglepődött a kijelentésen és érdeklődni kezdett az ügyben, mire hamarosan kiderült, hogy a munkásnak igaza volt: az anyagraktári vizsgálat ügyében semmiféle döntés nem történt. A bizottsági tag — értesülésünk szerint — eredetileg az interimár bizottság holnapi ülésén akarta szóba hozni az ügyet,

követelve, hogy végre derítsenek világot az anyagraktári visszaélések kérdésében és büntessék meg azokat, akik bűnösök.

Közben azonban ma délutánra más fordulatot vett az ügy. Vulpe József közölte felfedezését Robu János dr. interimár bizottsági elnökkel, aki ma este magához kérte az ügy aktáit.

Az elnök kijelentette, hogy tüzetesen át akarja tanulmányozni a kérdést, amely azután kerül az interimár bizottság elé döntés végett.

Igy került fejszínre újból a városi anyagraktár sokat vitatott ügye, amelynek érdekesebb igérkező, további fejleményei elé általános érdeklődéssel tekintenek városi körökben.

Marosi Rudolf.

volt-e része a munkás-segélybizottságokban?

Turnovszky: Nem.

Ezután a tanu férje Turnovszky Sándor dr. ügyvéd kerül sorra, aki megtagadja az eskü letételét és kijelenti, hogy ateista. Az elnök a tanu becsületszavát vette, hogy csak a tiszta igazat mondja el. Azután elmondja tanu, hogy a munkássegélyezésnek semmi kapcsolata sincsen a kommunizmussal. Ezt a nemzetközi segélyező bizottságot kapitalisták támogatják, mert az a célja, hogy minden különbség nélkül segítséget nyújtson ott, ahol elemi csapások, szerencsétlenségek zúdultak a munkásságra. Aradival a munkássegélyek ügyéről tárgyaltam — folytatta az ügyvéd — a lakásomon. Jelen voltak Csizsár Lajos építési vállalkozó, az ipari testületek elnöke és Schmidt Béla dr. főorvos, aki szintén kapitalista és gazdag ember. Tehát szó sem lehetett arról, hogy a munkássegélyezés kommunista célokat szolgált volna.

Több tanu következett ezután, akik azonban jelentéktelen vallomásokot tettek és leginkább erkölcsvédő tanuknak bizonyultak. A védők ezért elhatározták, hogy mindazon tanuk kihallgatásától elállanak, akik kevésbé fontos tényeket adhatnak elő. A hadbírószék ezután a mai tárgyalást, amely igen szürke és érdektelen volt, péntekre halasztotta. Holnap eszerint nem folytatódik a tárgyalás.

A szakszervezetek kérik a per megszüntetését.

Bucurestiből jelentik: Az összes szakszervezetek küldöttsége ma megjelent Bratianu Vintila miniszterelnök előtt és memorandumot nyújtott át, amely hangsúlyozza, hogy a cluji kommunista pert inszenálták és kérik annak törlesztését és a letartóztatottak szabadon bocsátását.

Nurmi sötétben futott Bécsben.

A közönség viharosan tüntetett a rendezőség ellen.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Nurmi, a világhírű finn futóbajnok, tegnap a bécsi Hohe Warte sportpályán szerepelt. Szereplése elé általános érdeklődéssel tekintettek, annál is inkább, miután a tervbevett ötezer méteres futóversenyt fényszórókkal megvilágított pályán akarták megtartani. A verseny azonban csúfos kudarccal végződött. A reflektorok nem működtek és szurokfáklyák helyettesítették őket. Nurmi a nagy hidegben és koromsötétségben leinte futni sem akart. A közönség hangos tüntetéssel, fütyüléssel és kiáltással tüntetett a verseny rendezősége ellen, miután a sötétség miatt semmit sem láttak. A világbajnok az ötezer méteres utat 14 perc 54 másodperc alatt tette meg, vagyis 36 másodperccel rosszabb idő alatt, mint a világrekord.

Központi (Central) Szálloda

Budapest, Baross-tér 23.

Teljesen újonnan berendezett

kényelmes családi szálloda

a Keleti pályaudvar 16. szomszédságában.

Tökéletes tisztaság, hideg-meleg forróvíz. Telefon a szobákban.

5174.

Polgári árakból e hirdetésre hivatkozók 20% engedményt kapnak.

Testvérvállalatunk az **Ostende kávéház.**

Aradra érkezik a Chevrolet-expedíció.

Lancey kapitány kalandos autó-utja a Fokvárostól Stockholmig. — A két autó hatalmas teljesítménye Sudán és Kongó uttalan utain.

(Arad, szeptember 26.) Pénteken, szeptember 28-án, rendkívül érdekes esemény színhelye lesz Arad. Ekkor érkezik ugyanis ide, mint egy bucuresti-i távirati jelentés jelzi, az a nagy Chevrolet-autóexpedíció, amely jelenleg a világ egyik legnagyobb turautját bonyolítja le Capetowntól Stockholmig.

A két Chevrolet-autóból álló expedíció, mint azt az Aradi Közlöny annak idején megírta, Afrika legdélibb pontjáról indult utnak március 7-én, hogy átszele ezt a földrészt és aztán több európai országon áthaladva eljusson Stockholmba. Hat hónapig tartott, míg a Chevrolet-karaván O. V. Lancey kapitány vezetése alatt, átszele az afrikai kontinentet és megérkezett Kairóba augusztus végén. A Chevrolet-expedíció ilykép öt hónap alatt 16 ezer kilométeres utat hagyott maga mögött, a napi 100 kilométeres napi teljesítménynek felel meg. Ez az első pillanatra gyöngye átlagot mutat, de ha figyelembe vesszük, hogy az expedíció Rhodesian, Tanganikán, Kénván, Ongan-

dán és Soudanon haladt keresztül, ahol az amugy is egészen primitív utakat csaknem járhatatlan mocsarakká változtatta az esőzés, úgy hogy a karaván gyakran csak 5 kilométert haladhatott egy nap alatt, akkor látható, hogy mily óriási teljesítményt végzett a Chevrolet-expedíció. Az ut legveszedelmesebb és legnehézebb része Soudan átszeleése volt, mivel emberemlékezet óta nem volt olyan esős nyár ezen a vidéken, mint az idén. Lancey, Soudan kormányzója minden áron le akarta beszélni tervéről, de a kapitány, aki 15 évet töltött Afrikában, nem rettent vissza és a vállalkozás sikerrel is járt.

Kairóból az expedíció tovább folytatta útját és a karaván Törökországon és Bulgárián át ma Bucurestbe érkezett. A fővárosban természetesen nagy feltűnést keltett a két Afrikát átszelt Chevrolet. Az expedíció Lancey kapitány vezetése mellett pénteken Aradra jön és innen folytatja további útját Stockholm felé.

TELEFON 70. ERZSEBET SLAGERMOZGO TELEFON 70.

Erdélyben Premier! Ma d. u. 5, 7 és 9 órákor Erdélyben premier!

„A BAGDADI SZÜZ” Greta Nissen-nel.

Kaprázatlan pazar keleti erkölcszinmű. Szébb kiállításban a „Mr. Wu”-nál, érdekességben és pikáns tar alomban felülmúlja a „Fehér rabzolga”-t. PARAMUNT-FILMSLAGER!

Jön! REJTELMEK HÁZA, Ivan Mosjoukine-vel. Jön!

Holnapra várható ítélet a Gaetan-pörben.

A bíróság ma zárt tárgyalást rendelt el a kényes részletek miatt. Mire kellettek Gaetannak a kalapácsok?

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának jelentése.) Feszült érdeklődéssel kísérik a fővárosban Gaetan bűnperének tárgyalását, amely — mint megirtuk — tegnap kezdődött meg. A tegnapi és mai tárgyalás érdekes részleteiről az alábbiakban számol be az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítója:

A tárgyalás iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg. A közönség a termet zsúfolásig megtöltötte, olyannyira, hogy a rendőrség kénytelen volt karhatalommal biztosítani a rendet. A vádlottat pontosan két órákor vezették be a terembe. Szürke ruhában van, rendkívül fáradtnak látszik és a földre szegezi tekintetét, de nem a szégyenérzettől, hanem az elcsigázottság következtében. Gaetan védelme nagyszerűen vonult fel, ugyanis hat ügyvéd képviseli ügyét. Ugyanakkor a magánvádló is a két legjobb bucuresti-i ügyvéddel látja el ügyének képviseletét. Leonida asszony nincs jelen. Bécsben kezelte magát.

A védelem különféle kifogásokat emel, többek között azt, hogy huszonöt tanu hiányzik és ezért a tárgyalás elhalasztását kéri. Leonida asszony ügyvédjei ezzel szemben hangoztatják, hogy a gyilkossági kísérlet csak kettőjük között játszódott le, tehát a tanuk legfeljebb csak azt a mellékkörülményt igazolhatják, hogy milyen volt Gaetan előlétele.

A vádirat érdekes módon írja le a bűntettet. Eszerint Leonida asszony és Gaetan kettesben pezsgöztek.

A dőzsölést szerelmeskedés váltotta fel. Gaetan az asszonnyal a diványon feküdt s arról panaszkodott, hogy a villanyfény bántja a szemét. Engedelmet nyert a villany eloltására, de a következő pillanatban Leonida asszony erős ütést érez a fején. Gaetan ugyanis, akinek ölében pihent az asszony feje, a kis asztalka melletti széken levő kabátja zsebébe nyúlt onnan.

Elővette kalapácsát, azzal többször az asszony fejére sújtott.

Az asszony felkiáltott: A falról a kép a fejemre esett! Erre Gaetan újabb ütést mért áldozatának fejére. Leonida asszony csak ekkor vette észre, hogy élete veszedelemben forog. Könyörögni kezdett gyilkosához, mire a férfi rászólt, hogy

ne kiabáljon, mert különben lelövi.

Leonida asszony megadóan megfogadta, hogy nem kiabál:

— Vedd a pénzem magadhoz, csak ne gyilkolj meg.

Erre Gaetan magához vette az asszony ötszáz ezret lejét és megegyeszer figyelmeztette az asszonyt, hogy ha utólag kiáltani merészel, visszatér és megöli. Erre Gaetan eltávozott és az asszony vérbefagyva elterült a szőnyegen. Egy órával később, vértócsában, eszméletlenül állapotban találta meg az a kapitány, akit kilenc órára magához kéretett. A többi az akkori híradások szerint már ismeretes.

A bíróság hat órákor visszavonult, hogy határozzon a védők ama előterjesztése felett, hogy a tárgyalás elhalasztassék. Az ügyész tiltakozott az elhalasztás ellen és rámutatott, hogy

a védelem mesterségesen halogatja a tárgyalást, mert tisztában van azzal, hogy a vádlottra nézve ez kedvezőbb lenne, mert súlyos ítéletre van kilátás.

A védelem abban bizakodik, hogy elhalasztás esetén sikerül mérsékeltebb hangulatot teremtenie. A bíróság két órai tanácskozás után nyolc órákor hirdette ki azt a határozatot, hogy

visszautasítja a védelem pergátló kifogásait.

és megkezdí a tárgyalást. Erre az elnök újabb két órai felüggesztést rendelt el, az előrehaladott időre való tekintettel.

Este tíz órákor újból megkezdődött a tárgyalás. A vádlott kihallgatása folyamán előadta, hogy legvégzett ember, ügyvédi képesítése van, előbb birtokos, majd kereskedő volt. Sohasem kért pénzt másoktól kölcsön, inkább adott a családjából és ennek köszönheti, hogy a fogházban is el volt látva, mert adóssai sorra meghozták a kölcsönjeiket. Védekezésében előadja, hogy nem akarta az asszonyt meggyilkolni, csupán veszekedés volt közöttük a pénz miatt, melynek hevében köröztetett. Különben is a pezsgőtől be volt csipve és részeg állapotban vette elő a kalapácsot, mellyel az asszonyt többször megütötte. Az elnök erre megkérdezi, hogy

miért hordott magánál kalapácsot.

Gaetan azt válaszolta, hogy odahaza

többféle nagyságú kalapácsot tartott és ezek közül szokott magához venni néhányat.

Az elnök erre megjegyezte, hogy

a különböző nagyságú kalapácsok valószínűleg azért keltenek neki, mert áldozatainak fejéhez méri azoknak nagyságát.

Gaetan erre önérzetesen azt válaszolja az elnöknek, hogy

úgy beszélnek velem, mintha tolvajjal vagy gyilkossal volna dolguk.

Ez a panaszkodás a hallgatóság között nagy derűtséget keltett. A tárgyalást éjjel tizenkét órákor félüggesztik és a mai napon folytatták tovább.

A Gaetan-per főtárgyalását ma délután folytatták.

A kényes részletekre való tekintettel zárt ülést rendeltek el Antoniu szerelmeseinek tárgyaló kihallgatása alatt.

Antoniu igazgató Leonida asszonyt a merénylet előtt is kezelte és felvilágosítást nyújtott olyan körülményekre, amelyek a bűncselekmény előtt néhány nappal történtek, amelyek kellőleg megvilágítják a vádlott és a megtámadott hölgy közötti abnormalis szexuális viszonyt. A tárgyalás folyik. Hélethírdetésre holnap vagy holnapután kerül a sor.

Üzletfelosztás miatt

hatóságilag engedélyezett

végeladást rendez

Grallert J. és Fia

60 év óta fennálló 4289

óra- és ékszerkereskedése.

Mélyen leszállított árak!

Irodalom és művészet

Megjöttek Aradra az új táncok

Kiss Rózsa táncitanár a charleston temetéséről érkezett haza. — Walcert táncoknak az idén a báltermekben.

(Arad, szeptember 26.) Szóljunk ekkor alkalommal az új szezon új táncairól és mindekenélőtt írjunk nekrológot a charleston haláláról. Charleston Öfensége több mint két-éztendő zsarnoki uralma porbahullt. Szencikként kezei: a charleston kiment a divatból, mint ahogyan egykoron a Loreley-haj és a Gáspár-féle bajuszpedrő.

Mindig kárörvendve mondtuk, nem lesz ennek jövége. Hát nem is lett. Már mint a charlestonnak. Ugy eldobták ott künn a táncolás nagyfejűinek gyülekezetén, mint ama bizonyos kifacsart citromot. És előhúzták a „nagy üstből” a dreischrittes walzert, a szép régi bostonokat.

Erről Kiss Rózsa, az ismert aradi táncitanár tanuskodik, aki a minap érkezett csak haza budapesti, bécsi és párisi tanulmányútjáról. Ő végleg megerősítette a charleston kiűlését. Tehát a jövő évben ez a tánc-torzó szűlött kivonul a báltermekből. Az utód: érteve alatta a modern utódot — a Nouveauté Jale Anglais és a Twist. „A világ kélegegyszerűbb tánc”, jelentette ki rólu a táncitanár. A nagypapa is épúgy rophatja, mint az aranyifju, s nem kell semmi nyaktörés. Minden szépen, simán. Amolyan blouse-szerűen.

Hát például itt van a Jale. Komplikáltabban a Nouveauté Jale Anglais. Csak a neve ilyen nehézkes. Különben: lassu sétálás, tipegés, a lábak a térdben nem rángatóznak, olykor-olykor váltó lépések, szakszerűbben changement des pieds-ek. És ezzel kész is a Jale. Aztán a Twist. Mint tánc époly egyszerűen közvetlen, mint névrokona az Olivér. Sokkal lassubb, mint a charleston. Négy nagydedes lassu ütemkiváltással, négy sima, látsásra megtamulható figurával. Ennyi az egész.

A tangó talán simább, mint tavaly s aztán a walsek, korbostonok, walzerek az uralkodók. Régi, szép remniszcenciák. Donauwalzer. Álom-álom, édes álom... A charleston kiűzték, eltemették, elcsuszott a banánhéjon... Szépanyák, kontyos anyókák örvendjétek: csak walzert táncolunk, csak azt, de csak a walzert.

Elfogták a gyermekgyilkos aradi nő büntársát is

Kálnoki Mária töredelmes vallomása a gyermekgyilkosság borzalmas részleteiről. — Egy házmesterné segítségével égette el gyermekét a szegénytől rettegő anya.

(Arad, szeptember 26.) Az Aradi Közlöny számolt be egyedül arról a borzalmas kegyetlenséggel végrehajtott gyermekgyilkosságról, amelyet egy elvetemült anya követett el Aradon. Mint jelentették, egy tizennyolcesztendő nő, Kálnoki Mária a gyilkos anya, akit a rendőrség még a tegnapi nap folyamán őrizetbe vett. A nyomozást és a kihallgatásokat Vladescu rendőrkapitány és Nadaban detektív vezették le, akik a mai napon teljesen tisztázták a szörnyű gyilkosság lefolyását és sikerült letartóztatni a gyilkos büntársát, Gurzó Györgyné aradi házmesternét, akinek tudomása volt a gyilkosságról, sőt segédkezett annak végrehajtásában. A mai nyomozás eredményéről a következőket jelenti az Aradi Közlöny munkatársa:

A leány ma délelőtt töredelmes vallomást tett. Elmondta, hogy gyoroki illetőségű, valamikor jómódban élt, de szülei elhunytak és Turai Albert aradi földbirtokos családja vette magához. A leány a földbirtokos családjánál a st. Oncu (Schweidel József-ucca) 7. számú házban lakott. Ott megismerkedett a gazdaság egyik alkalmazottjával, az ismeretségből szerelem lett és következményei hamarosan mutatkozni kezdtek. A leány kétségbeesett erőlködéssel akarta eltitkolni állapotát. Sikerült is titokban tartania, csupán egy Gurzó Györgyné nevű házmesternének mondotta meg, hogy várandós. Elkövet-

kezett a szülés ideje, a leány vallomása szerint Gurzóné segítségével hozta gyermekét világra. Egy fászkamrában bujtak el és ott szülte meg a gyermekét.

Első vallomásában azt állítja, hogy a gyermek halva született, később beismeri, hogy gyermeke egészséges csecsemő volt, akit szeretett volna életben tartani, de a szegye, a körülmények arra kényszerítették, hogy eltegye láb alól. A csecsemőt egy vederbe fojtotta és a vedret elhelyezte a fürdőszobában. Másnap levitte a hullát a pincébe, ahol elégette és elásta. Bevallja, hogy Gurzóné segítette a gyermek meggyilkolásában. Másnap elköltözött Turaiéktól és beállt szobaleánynak a str. Ep. Radu (Magyar-ucca) 21. számú házban. A rendőrség a vallomás alapján ma délelőtt letartóztatta Gurzó Györgynét, aki tagadja, mintha tudomása lett volna a gyilkosságról, csupán annyit tudott, hogy a leány gyermeket szült. Azt hitte, hogy a csecsemőt a gyermekmenhelyre vitte Kálnoki Mária. A nyomozás holnap befejezést nyer és a gyermekgyilkos anyát, valamint büntársát, átkísérték az ügyészre.

Löbl. kölcsönkönyvtárban

állandóan az összes újdonságok kaphatók, előfizetés havi 40.— lej, tetszés szerint cserélhető.

A lengyel érsek orgiáinak botránypöre.

A legerotikusabb hullámok árfával folyik Kovalszki érsek pörének létárgyalása. Az apácák súlyosan terhelő vallomásai a fajtalanokdó főpap ellen. Vasdoronggal ütötték le a koronatanu-lelkészt.

Varsó, szept. 26. (Saját tudósítónk távirata.) Kovalszki plocki érsek pere változatlanul nagy érdeklődés mellett folyik.

A tanuk egyhanguan az érsek ellen vallottak. Különösen terhelő azoknak a nőknek a vallomása, akik Kovalszkival együtt végigdorbézoltak néhány éjszakát. Az ügy koronatanu a Mária-vita kolostor fiatal apácai.

Egy 17 éves leány, Fialkovszka Mária azt vallotta, hogy két évi apácáskodás után Kovalszki miatt lépett ki a rendből.

Az érsek állandóan üldözte szerelmi ajánlataival és mandolintánítás ürügye alatt többször cellájába csalta és erőszakot akart rajta elkövetni.

Mjesiadomska 23 éves leány 1918-ban lépett be az apácarendbe és 5 évi noviciuskodás után apáca lett. Mint apáca észrevette, hogy Kovalszki érsek különös előszeretettel viselte a széparcu és jóalaku apácák iránt és ezeket feltűnően kegyeibe veszi. Azt is észrevette, hogy a csinos fiatal apácák naponként hosszabb időt töltenek Kovalszki cellájában s ottan kipirult arccal, izgatottan jönnek ki. — Egy napon dolga akadt az érseknél. Bement a cellájába. Az érsek az apáca neve után érdeklődött, azután megparancsolta, hogy üljön az ölébe. Ő megtette, mire az érsek egészen különösen („disznó módon“ — ahogy a tanu mondta) csókolgatta. Az apáca kikérte magának a bánásmódot és nem akarta viszonzni az érsek csókjait. Erre Kovalszki rákiáltott, hogy hallgasson, mert az Isten parancsára történik. Amikor a cellából sikerült szerencsére még leányként elmenekülnie, elmondta a történeteket egyik apácátársának. Ez az apáca csöppet sem csodálkozott az érsek viselkedésén és kijelentette, hogy az érsek nála sokkal többet ért el és első találkozásuk óta bizalmas viszonyban vannak.

A sosnovitzai Mária-vita-kolostor volt fiatal főnöknője, Bittner, azt vallotta, hogy az érsek, amikor a sosnovitzai kolostorban ellenőrző látogatást tett, magához kérte őt és erőszakot követett el rajta.

Erre kilépett a rendből. Elmondta azt is, hogy Kovalszki a plocki leányinterjúkat

fiatal növendékelt magához rendelte cellájába és ott éjszakákon keresztül fajtakodott velük.

Nagy feltűnést keltett Tomesnova volt apáca vallomása. Az apáca elmondta, hogy az érsek nem bánt egyformán az apácákkal. Öregebb, csunyább apácákat halálra dolgoztattott és enni is alig adott nekik, viszont a fiatal, csinos apácákkal, akik hajlandók voltak viszonyt kezdeni vele, roppant kegyesen bánt, külön kosztot és jó ruhát adott nekik. 1923-ban az érsek szenzációs „egyházi törvényt“ hozott.

Megengedte, hogy a Mária-vita-szekta valamennyi papja az apácák között szeretet keressen s azzal együtt élhessen.

Kovalszkinak nemcsak egy, hanem 10—12 szeretője volt az apácák között. 1923 karácsonyan Kovalszki kijelentette, hogy az Isten parancsára a Mária-vita-növéreket csodás kegy és olyan öröm fogja érni, amilyen apácákat még sohasem ért.

Az Isten úgy rendelte, hogy a kolostor valamennyi apáca viszonyt kezdjen az érsekkel és az ő szent testének érintése által menyországba jusson.

Minden apácát, aki vele viszonyt kezd, megáldja a jó Isten. Kijelentette nyíltan, hogy Kozlovszka rendfőnöknőt az Isten már régen megáldotta azzal, hogy vele bizalmas viszonyra léphetett.

A kolostorban ettől az időtől kezdve csak nagyon szép, vagy nagyon gazdag lányokat vettek föl noviciusokként. Egy nap főlhívta őt Kovalszki cellájába és két órán keresztül szerelmeskedett vele. Az apáca végül sirni kezdett. Amikor az érsek látta, hogy az apáca sir, a szerencsétlen nőt kidobta a cellájából. Tomesnova két éven keresztül a fehérnemű osztálynak volt a vezetője.

Valahányszor egy apácát Kovalszki magához rendelt, az apáca megjelent a fehérnemű osztályon és tiszta fehérneműt kért.

Igy aztán megtörtént az, hogy egy-egy csinosabb apáca naponta három-négyszer jelent-

kezett tiszta fehérneműért. Amikor ezt a lehetetlen állapotot nem bírta tovább, 1926-ban kilépett a kolostorból.

Mialatt a tárgyalás a törvényszék termében folyt, kint az uccán véres verekedésre került a sor. Annak az autónap a sofförje, amely néhány Mária-vita-rendbeli papot hozott a törvényszékre, akik mint tanuként szerepeltek az ügyben, mikor az autó a törvényszék előtt megállt,

vasdoronggal fejbeütötte Jablonszky lelkészt, a botránypör egyik koronatanuját,

ugy, hogy az véresen esett össze az uton. A súlyosan sebesült lelkészt kórházba szállították és a soffört letartóztatták. A sofför kihallgatásakor elmondta, hogy tettét azért követte el, mert úgy tudja, hogy Jablonszky merényletre készült a tárgyalóteremben Kovalszki érsek ellen.

APOLLO

Ma, osztorokön 5. 7 és 1/10 órákor
Premier! Világvárosi műsor. Premier!
„SONG“
(A PISZKOS PÉNZ.)
A szezon legnagyobb attrakciója.
A főszerepben
ANNA MAY WONG.

URANIA

Ma, osztorokön 5. 7 és 1/10 órákor
U
R Tigrisbundás hölgy B
A Pazar kiállítású izgalmas kalandor film. A Niz-
zal karnevál leggyönyörűbb felvételei.
N Ellen Richter, Bruno Kastner, Bob Dody, N
I a főszerepben.
A Még csak 2 napig lép fel
A TONNY, a csontnélküli ember A

Egy kis tévedés.

Buday prefektusi titkár a jövő évre is kilépette adóját, mégis lefoglalták a butorát adóhátralék címén.

(Arad, szeptember 26.) Néhány nappal ezelőtt történt, hogy Buday János prefektusi titkár Russu Sirianu (Aulich Lajos)-uccában lévő lakására beállított az aradi pénzügyigazgatóság egy végrehajtója, aki kijelentette, hogy a prefektusi titkár mult évi és idej hátralékos adója fejében foglalni akar. A titkár meglepetéssel fogadta a végrehajtót. — Kérem, hiszen minden adómat pontosan fizetem — mondotta. A pénzügyi kiküldött azonban felmutatta a végzést, amely szerint Buday János másfél évi adójával tartozik. Ennek értelmében meg is ejtette a foglalást és lefoglalta a titkár butorait.

Másnap a titkár felment az aradi pénzügyigazgatóságához, hogy az ügy állása iránt érdeklődjön. Közben kikereste a befizetésekről adott nyugtákat is. Utánanéztek az ügynek és kiderült, hogy ugy a mult évben, mint az idén, többet inkasszáltak be adó címén, mint amennyit fizetni kellett volna, ugy, hogy a jövő év közepéig ki van fizetve az adója. Természetesen a foglalást azonnal feloldották.

— Elégett a Páris—Berlin közötti légijárat egyik gépe. Berlinből jelentik: A páris—berlini légijárat egyik gépe tegnap motordefekt miatt kényszerleszállást rendezett a westfáliai Arnsberg község mellett. A pilóta és az utasok sértetlenek maradtak, a gép azonban a leszállás pillanatában meggyült és elégett. A szerencsétlenül járt gép a Junkersmüvek Deutschland nevű gépe, amely reggel indult el Párisból nyolc utassal és négy főnyi személyzettel. A pilóta Arnsberg közelébe észrevette, hogy motorja kihagy és leszállásra határozta el magát. Lélekjelenléte mentette meg az utasok életét, mert alig hagyta el az utolsó utas a gépet, a motorból hatalmas láng tört ki, amely rövid idő alatt elemészttette az egész gépet.

H I R E K.

Lump Lali kiruccant...

Egy hat éves aradi gyerek neküldött a városnak, de a rendőr bácsi hazavezette.

(Arad, szeptember 26.) Lump Lali még alig hat esztendő, de ugylátszik jóhangzású nevének sugallatára, nyilván lumpolási szándékból elhagyta szülei házáat. Aradon, a Strada Horian (Széchenyi-uccán) sétálgatott ma délelőtt, nézegette a cégtáblákat, végre megállt egy italmérés előtt és ott elmélkedni kezdett. Az elmélkedésre azért adta fejét, mert nem volt pénze, hogy előttsa szomját az italmérésben. Legalább is ez volt a látszat, amikor megszólította a kis Lumpot a rendőr. Lali csak annyit válaszolt a rendőr kérdésre, hogy vele ne törődjék senki, mert elhagyta szüleit és többé nem is akar visszatérni hazájuk.

A rendőr nem nyugodott bele, hogy egy hat esztendősin, még ha Lump Lalinak is hívják, önálló életet éljen ebben a hűnös és forgalmas városban. Nem kis erőfeszítéssel sikerült a gyereket a rendőrségre vinni. Ott erőlyesen tiltakozott a rendőrtiszt előtt a személyes szabadsága megsértése miatt és sem fenyegetésre, sem ígéretekre nem akarta elárulni szüleinek címét. Végre Lump Lali megéhezett és akkor beismerte, hogy szülei a Trombita-uccán laknak. A vállalkozó szellemű fiúcskát hazavitték és átadták a már kétségbeesett szülőknek, akik bizonyára elnaspágotlák a Lali gyereket, aki összesen 6 éves és máris — Lump.

— Egyetemi hallgatók a bucaresti-i hadbíró-ság előtt. Bucarestből jelentik: A bucaresti-i hadbíró-ság ma kezdte meg annak a huszonkét egyetemi hallgató bűnperének tárgyalását, akiket azaz vádolnak, hogy az elmúlt télen behatoltak a Románi egyetemi rektor lakásába és inzultáltak őt. A vádlottak beismerték, hogy megjelentek a rektor lakásán, de tagadják, hogy ők botrányt provokáltak. Az inzultust és a botrányt — mondották — ismeretlen elemek követték el.

— Új expresszvonat Bucaresti és Szatmár között. Bucarestből jelentik: Két hét múlva Argamb helyezik a Bucaresti—Satunare közötti expresszvonatot, amely a Bucaresti—Brassó közötti „Rapid“-vonatot meghosszabbítja. A 292 kilométernyi távolságot az új vonat tizenhat óra alatt futja meg. Az indulás a fővárosból kilenc órakor történik. Az ut időtartama tíz órával rövidül meg.

— Litván emigránsok Kovnót lengyel lézre akarták átjátszani. Kovnóból jelentik: A litván rendőrség egy lengyel vezérkari tisztet tartóztattott le összeesküvéssel vádoiva. A vezérkari tiszt kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy a litván emigránsok lengyel támogatással döntő akcióra határozták el magukat a litván kormány megbuktatására. Az emigránsok vezére puccsal át akarta Kovnót Lengyelország kezére játszani. Az akciót a lengyel vezérkar készítette elő.

— Megkezdődtek Temesváron az aradi diákok pótvizsgál. Ma kezdődtek meg Timisoarán a szeptemberi érettségi vizsgálatok, amelyen Aradról ismét nagy számban vesznek részt a maturalni akaró és a mult esetben sikertelenül kísérletező diákok. Ma reggel alakult meg a bizottság, utána az érettségi írásbeli része folyt le. A szóbeli vizsgálatok befejezése csupán holnaputánra várható és ekkor fogják majd kihirdetni a vizsgák eredményét.

— Bérbeadják a városi vámházakat. A vámok eltörlésével feleslegessé váltak a városnak a vámházak, amelyek most üresen állanak. A város vezetősége most azzal a tervvel foglalkozik, hogy bérbeadja a vámházakat és ilymódon legalább valami jövedelmet biztosítson magának belőlük. Erre vonatkozólag már több ajánlat futott be a városi gazdasági hivatalhoz, amely a napokban terjeszti az intérimár bizottság elé a vámházak bérbeadásának kérdését.

Vasárnap lesz az aradi Iparosotthon alapkövetétele. Az ünnepségen megjelennek a hatóságok képviselői és Arad iparostársadalma.

(Arad, szeptember 26.) Vasárnap délután jelentőségteljes ünnepe lesz az aradi iparosságnak. Ekkor teszik le ugyanis ünnepélyes külsőségek között az Iparosotthon új épületének alapkövét. Az új iparosotthon a Weitzer- és Batthyány-ucca sarkán épül fel, azon a telken, ahol az eddigi otthon is elhelyezést nyert.

Hatszáz négyszögmeternyi területen fog emelkedni az épület, amelyet Dömötör László műénitész tervezett. Legszebb része a 20 méter hosszú és 11 méter széles nagyterem lesz.

— A vezértitkár és gépüzemigazgató pöre. Megirtuk, hogy Olariu István feljelentését, amelyet Kaniman gépüzemigazgató ellen adott be, Ludosan vizsgálóbírónak osztották ki, aki nyomban megkezdte a munkát. A vizsgálóbíró október 8-ikára idézte be Olariut, Kaufmant és az ügy több tanuját.

— Husznillió csehkorona kártérítés a zajeci katasztrófa miatt. Prágából jelentik: A zajeci vasuti katasztrófa ügyében eddig huszmillió cseh korona értékű kártérítési pereket nyújtottak be a törvényszéken a vasut ellen.

— A spanyol király rejtélyes csomagja. XIII. Alfonz spanyol király multheti svédországi látogatása idején, a stockholmi főpostán, a küldemények osztályozása közben, a tisztviselők gyanusnak találtak egy kicsiny csomagot, amelynek címzése a spanyol királynak szólt. Jelentést tettek a postaigazgatóságnak, amely a félkilogrammos csomagot átadta a robbanóanyagok szakértőjének. Ez megvizsgálta a rejtélyesnek látszó küldeményt, de abban pokolgép helyett csak cipőkenőcsöt, cipőszöveget és egy anarchista röpiratot talált. A titok tehát nem oszlott el, annál kevésbbé, mert a spanyol király megérkezésekor a főuccán ismeretlen tettes hasonló tartalmu anarchista nyomtatványt ragasztott ki. Már arról beszéltek, hogy Alfonz király ellen merénylet készül, meg is indult a nyomozás és kiderítette, hogy csupán jókedvű tréfa történt, amely rosszul sikerült és tullott a célon. A stockholmi főposta egyik tisztviselőjét, aki feltűnően hasonlít a spanyol királyhoz, társai gunyosan „XIV. Alfonz“-nak neveztek el és neki szánták a cipőkrémes csomagot, amelyet az asztalára helyeztek. Ő tisztában volt, hogy tréfáról van szó, a csomagot tehát az asztal alá dobta. Onnan került a XIV. Alfonznak szóló csomag véletlenül a kézbesítésre szánt küldemények közé.

— Hathónapi fogházra ítéltek egy sikkasztó lippai agronomot. Ma tárgyalta le az aradi törvényszék Popescu—Ionescu tanácsa Pappházi Achilles volt lippai agronom ügyét, aki ellen az volt a vád, hogy az állami bérletek után felvett pénzekkel nem számolt el, hanem azokat — mintegy 24.000 lejt — magának tartotta meg. Pappházi azzal védekezett, hogy a szóbanforgó összeget azért tartotta vissza, mivel az államnak van vele szemben egy sokkal nagyobb összegű tartozása és így annak legalább egy részéhez jutott hozzá ilymódon. A bíróság ezt az érvelést azonban nem fogadta el és a volt agronomot sikkasztásért 6 hónapra fogházra ítélte.

— Nobile kétkötetes munkát ír az északi sarkról. Nápolyból jelentik: Nobile tábornok kijelentette az újságíróknak, hogy sarki utazásáról kétkötetes munkát szándékozik kiadni. Az elsőben maga írja meg az expedició történetét, a második a tudományos beszámoló, aminek összeállítása hosszabb időt igényel.

— Új gyógyforrás Szolnokon. Szolnokról jelentik: Nyolcszáz méter magasságban, emberi test vastagságu, ötvenfokos, kenes forrás támadt az itt végzett furatások eredményeként. A forrás percnként nyolcszáz liter vizet szolgáltat és hatása egyenértékű a paradí viz gyógyhatásával.

amelybe színpadot építenek, ez előtt pedig süllyesztett orchester foglal helyet. A földszinten lesz még a vendéglő és a vendéglő, az emeleten pedig a különböző hivatalokat helyezik el. Az ünnepélyes alapkövetétele, amely délután négy órakor kezdődik, résztvesznek a hatóságok fejei és a szertartás befejezése után az iparosok hölgybizottsága látja vendégül a megjelenteket. Ebben az ügyben különben a hölgybizottság, holnap este 7 órakor megbeszélést tart.

— Song. (Piszkos pénz.) (Sajtó bemutató az aradi Apollóban.) A Song is, mint megannyi filmtársa, a szereplők kedvéért készült. Jobban mondva, két szereplőért. Az egyik: Heinrich Georg, a másik: Ana May Wong. Tehát Karl Vollmoellernek az egyszerű élethől vett regénye, mint filmváltozat csak, mint alkalomadás jó Heinrich Georg, de talán inkább a japán Ana May Wong művészetének csillogtatására, mert különben szüzséileg a démoni nagy nőt, az egyszerű ember ostoba szerelmét, s a — — — — — alázatosan szerető kis — ez esetben japán — leány vergődését hozza a lecsépelet utakon. Ezzel szemben tiszta művészi érték az Emil Janningset mind, inkább utolérő, a Metropolisból (gépész), Tengerből és az Orient expresszből jólismert Heinrich Georg erőteljes alakítása, valamint a végtelen közvetlenül, megindító drámai komolysággal játszó Ana May Wong figurája. Mary Kid az egyetlen ismertebb szereplő még a filmben, amely a két főszereplő pompás alakja révén kétségtelenül a nagyobb filmek közül való.

— Leleplezett bécsi állügyvéd. Bécsből jelentik: Tegnap a bécsi rendőrség egy állügyvédet leleplezett le, akinek nagyjövedelmű irodája volt a — — — — — ügyet intézett el. Most kiderült, hogy sohasem volt ügyvéd. A csalót letartóztatták, azonban nagy probléma előtt áll az igazságszolgáltatás, amely nem tudja, mi történjék az elintéztett ügyekkel.

— Halálozás. Súlyos csapás érte Kemény Györgyöt, a Lomási Erdőipar r.-t. igazgatóját. Édesanyja, Kemény Dezsőné, életének 63. évében, rövid szenvedés után Budapesten elhunyt. A temetésen a család barátain és tisztelőin kívül megjelent a magyar főváros előkelő társadalmának igen sok számottevő tagja.

— Bankigazgatók a vádlottak padján. Budapestről jelentik: A Wiener Comerzial Bank igazgató bűnperének mai tárgyalásán a védők olyan tanuk kihallgatását kérték, akik igazolhatják, hogy a központ sohasem kifogásolta, hogy tisztviselő játszhassanak. Az igazgatók nem kaptak remunérációt, fizetésük is kevés volt és ezért engedte meg a bank a tőzsdei játékot nekik. A bíróság elrendeli a tanuk kihallgatását. Ehrlich Alfréd, a bécsi központ az 1921 évi mérleg revideálására küldött ki, ekmondotta, hogy megállapítása szerint százmillió koronánál nagyobb volt a deficit, aminek oka a valutaromlás. Amikor a bécsi központ egy másik bankkal fuzionált, szükében volt a pénznek és ezért próbált budapesti igazgatóiból is pénzt kiszorítani.

— A betegség okozói, amelyek a szájon át torkon át hatolnak a testbe, a Panflavin pasztillák ártalmatlanná teszik. Ezért a Panflavin pasztilló hatásos óvszer hűlés és ragály ellen. — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

— Felemlik a spanyol agglégényadót. Madridból jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy az agglégényadót az eddigi adó kétszeresére emelik fel.

— Gyilkosság Ineun. Ineun (Borosjend) jelentik: Tegnap este az egyik korcsmában együtt iddógált Sofrag Luca ottani földműves Peria Onut és Negirlea Gerasim földművelőkkel. A három ember között nézeteltérés támadt, amely veszekedéssé, majd verekedéssé fajult, aminek során Peria Onut és Negirlea Gerasim késszurásokkal megölték Sofragot. A gyilkosokat a csendőrség letartóztatta. Az áldozat holttestét ma délután boncolta fel Mandru ügyész jelenlétében dr. Bradeat. Athaná megyei főorvos.

Iskolatáskák, füzetek,
rajzszerék, isk. felszerelések
legjobb minőségben: **KERPEL-nél.**

Legszebb, legmodernebb, tartós
női fűzők és melltartók
legolcsóbb árért beszerenhetők „SPLENDID“
(Miklós Józsefné sz. Leopold Gizi) fűző szalonjában,
volt Batthyány-ucca 17. szám.

— **Betörés.** Vakmerő betörés történt az éjszaka Aradon, a Strada Eminescu (Deák Ferenc-ucca) 21. számú házban. A betörők álkulcs segítségével behatoltak Alexuca Flora lakásába és onnan nagyértékű ruhaneműket loptak el. Kézrekerítésükre megindult a nyomozás.

— **Olaszországban havazik.** Zágrábból jelentik: Horvátország több helyén, valamint Felsőolaszországban erősen havazik.

— **Erkölcserendészeti razzia.** Az aradi államrendőrség az éjszaka folyamán erkölcsrendészeti razziát tartott és hét tiltott prostitúcióval foglalkozó nőt sikerült letartóztatni. A letartóztatottakat orvosi vizsgálat alá vették és közülük háromról megállapították, hogy súlyos, előrehaladott vérbajban szenvednek. A kórházba szállították őket.

— **Mulatság.** A Mossóczy-telepen épülő katolikus templom alapja javára, az építézőbizottság szeptember 30-ikán, vasárnap délután 4 órai kezdettel, nagyszabású szüreti mulatságot rendez a városligeti vendéglő termeiben. Belépti díj nincsen, azonban bármily csekély összegű hozzájárulást a templomépítés költségeihez köszönettel fogad a kat. kör.

— **Lapunk Budapesten állandóan olvasható az Abbázia kávéházban. Oktogon-tér, Andrassy-ut 49**

— **Nyugdíjasok figyelmébe!** A volt Acsev nyugdíjasokat értesítjük, hogy vasárnap délután fél négy órakor gyűlést tartunk a városháza nagytermében, amelyre kérjük az érdekeltek pontos megjelenését. Az esküt nem tett, volt MÁV tisztviselőket és alkalmazottakat értesítjük, hogy vasárnap délelőtt fél tíz órakor gyűlést tartunk a városháza nagy tanácsstermében, ahol a magyar kormányhoz intézendő kérvény ügyét beszéljük meg. — Az elnökség.

Tanító urak! A Szentpétery-téle tankönyvek és az összes iskolai tanszerek előnyösen beszerezhetők SANDOR FERENC-nél, megyeházzal szemben.

— **Aradváros közönségének tiszteletére** rendezi az aradi Gutenberg Dalkör, 25 éves jubileuma alkalmából október 7-én a Kulturpalota nagytermében diszhangversenyét, ezáltal róva le hulláját azért a támogatásért, melyet az elmúlt negyedszázad alatt a dalárdával szemben tanusított. A hangverseny keretébe méltóan illeszkedik Zala Béla recitálása és Fekete Tivadar író konferánssza. A hangverseny iránt széles körben nagy érdeklődés mutatkozik.

— **Dr. Prohászkné kézimunka és iparművészeti tanfolyama** okt. 1-én kezdődik. Jelentkezések Str. Caragiale 11 (volt Csiky Gergely ucca.)

— **Testnevelési intézet a Kulturpalotában,** Pellegrini vívómesternél.

A Dyott-expedíció életjelt adott.

Sikerült elmenekülniök az üldöző indiánok elöl.

(Newyork, szeptember 26.) Augusztus 18-án érkezett utoljára jelentés Dyott parancsnoktól, aki a braziliai őserdőben keresi a három évvel ezelőtt eltűnt Fawcet ezredet és két kísérőjét. Dyott utolsó rádiótáviratában jelentette, hogy Fawceteket az ellenséges indulatu indiánok megölték. Dyotték is kénytelenek voltak elmenekülni a rendkívül ellenségesen viselkedő indiántörzsek elöl. Most azután újabb távirat érkezett Dyott-tól. A távirat a következőképen szól:

— Alta Mira. Grao Para, szeptember 21.

Szerencsésen megérkeztünk ide a Xingufolyón utazva. Óvatosságból elkerültük az összeütközést az indiánokkal. Ezek az indiánok igen fenyegetően lépnek fel velünk szemben. Nem messze attól a helytől, ahol a ben szülöttek 1925-ben Fawce expedíciójának tagjait lemészárolták.

Visszafelé jövet igen viszontagságos utunk volt, de azért mindnyájan jól érezzük magunkat. Reméljük, hogy október 1-én Paraban (Belem) lehetünk, ahonnan az első hajóval Newyorkba utazunk. Dyott.

Bemutatták Bécsben az aetherhullámzene-készüléket.

Új korszak kezdődik a zeneművészet történetében. — Egy másik zeneinstrumentum a fényt változtatja át zenévé elektromos uton.

(Bécs, szeptember 26.) A bécsi Ravag-stúdióban ma volt a sajtóbemutatója, illetve főpróbája az u. n. aetherhullámzene-nek. Az első ilyen mű kísérletet, mint ismeretes, Theremin orosz tanár mutatta be vagy egy év előtt Berlinben. Az orosz professzor, szférikus zenekészüléke előtt állva, pálcájával csodálatos, sosem hallott hangokat csalt elő, amik bámulatba ejtették és magukkal ragadták a hallgatókat. Ezt a különös muzsikát aztán el is nevezték Theremin-zenének. — Bécsben ma Martenot párisi professzor mutatott egy ilyen szférikus zeneinstrumentumot. A Martenot-féle — egyelőre név nélküli — szerszám, vagy hangszer főpróbája óriási sikerrel járt, de viszont kiderült az is, hogy aetherhullámokhoz a készüléknek vajmi kevés köze van. A készülék hanganyagát egy rádiókészülék anodcsöveinek elektromos hullámai adják, amiknek terjedelme és hangszíne szinte végtelen. Ennek következtében Martenot kétségtelenül zseniális készülékével olyan muzsikát produkált, amit még emberi fül nem hallott. A kritika egybehangzóan megállapítja, hogy a Martenot-készülék új korszakot jelent a zeneművészet történetében.

Amíg Martenot tanár Bécsben mutatja be zenekészülékét, Amerikából egy hasonlóan

érdekes hangkészülék feltalálását adja hírül a táviró. A jelentés szerint a bosztoni technológiai intézetben új készüléket mutattak be, amely a fényt elektromos uton zenévé változtatja. Az amerikai találmány egészen más alapon nyugszik, mint Theremin készüléke, azonban ép olyan rejtélyes és csodálatos, mint ez. Egy fatáblán négy fotoelektrikus sejt áll egymás mellett. A fotoelektrikus sejt lényege, hogy csak akkor vezeti az elektromos áramot, amikor a sejt minden fény hatásának kitéve, elveszti elektromos vezetőképességét. A vezetőképesség arányos a sejtre eső fény intenzitásával. Az új amerikai zenélőkészülékre szerelt négy sejt egy hangosan beszélő készülékkel áll összeköttetésben. A karmester a négy sejt előtt áll, a karmesteri pálcá végére pedig egy erős villanylámpa van szerelve. — Amint a karmester lámpáscskája közeledik vagy távolodik a sejtekhez, úgy változik ezek villamos vezetőképessége, a sejtekhez kapcsolt vezetékben különböző erősségű elektromos áramok keletkeznek. Ezeket az áramokat azután a hangosan beszélő készülék hanggá alakítja. Az új készüléket, amelynek kezelése állítólag rendkívül egyszerű és könnyen elsajátítható, legközelebb Newyorkban mutatják be, majd európai körutra viszik.

A fukar Anghelcsu.

Hogyan alkuszik a közoktatásügyi miniszter.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójától.) Köztudomású Bucarestiben, hogy Anghelcsu egyike Románia leggazdagabb és — legfukarabb embereinek. Anghelcsu fukarságának azonban meg van az az előnye, hogy természetének ezt a fattyuhajtását nemcsak a magánéletben, hanem az állam pénzeinek kezelésénél is gyakorolja. Ma, az állandóan felszínen levő korrupciók meglopások korszakában, különösen felemlítésre méltó az alábbi eset, amelynek tanuja voltam.

Anghelcsu miniszter könyvtárában vagyunk. Azok, akik jól ismerik a bucaresti-i intellektuális körök intimebb hajlékait, azt állítják, hogy Anghelcsu könyvtára Bucarest egyik leggazdagabb, legválogatottabb s a legritkább könyveket tartalmazó könyvtárai közé tartozik. Hozzáteszem, hogy ez a könyvtár egyuttal egy roppant gazdag, kiszámíthatatlan kincseket érő régiség- és műkincsgyűjtemény, ahol a gazda nem kímélte a milliókat s ahol feltétlenül megnyilvánul a jóízlés, a műérzék. De csak rendkívüli esetekben vezet be valakit könyvtárába. Ma itt fogadta látogatóit, mert épen vikszolták földszinten levő dolgozószobáját.

— Uram, siessünk, mennem kell — szól ki a miniszter a százegynéhány várokozónak. S mindjárt be is enged két atyafit: egy iskolaigazgatót, meg egy építési vállalkozót. Szó nélkül elveszi tőlük a paksamétát, kibontja, s mint egy ember, akinek gyakran van dolga házépítőkkel — hiszen a miniszter többszörös háztulajdonos is — ceruzával kezdi kipipálni a számokat:

— Ezt nem lehet. Ez drága. Ezért kevesebbet fizetek. Erre nézve hetven lejjel olcsóbb ajánlatot kaptam. Ezt meg pláne nem lehet: itt több, mint száz lej differencia van. Nem uram, vióve, nem lehet.

De megszólal az iskolaigazgató:

— Miniszter ur, nekünk nem lehet íff kra) cároskodni. Az iskola sürgős, nem lehet kész az új iskolaévadra.

— Micsoda? Mit szói? Hát ez ok arra, hogy ilyen drágán fizesse az állam az ablakokat, meg az ajtókat? Tessék csak egy kicsit kimenni — szól a vállalkozóhoz a miniszter. S midőn az igazgatóval marad, a következőket mondja neki:

— Nézze, maga nem ért ezekhez a dolgokhoz. Ennek pénz kell. En adok neki pénzt, de olcsóbban akarom a munkát. Nem igaz, nincs olcsóbb ajánlatom. De lealkuszok belőle, amennyit tudok. Most aztán hallgasson s hagyjon engem dolgozni... Hé, vállalkozó ur — kiált az ajtó felé a miniszter — tessék bejönni... Tessék megnézni, beszéltem az igazgató urral, aki azt mondja, hogy roppant szorgalmas iparos és megérdemli, hogy lehetővé tegyük számára iparának fejlesztését. Nos, ami az ablakokat illeti, azért kap negyven lejjel többet, mint más (itt a miniszter ötvenöt lejt spórol ablakonkint), az ajtóért ennyit és így tovább.

És a miniszter ilyenformán tekintélyesen olcsóbbá tette az egyik iskola építését. Mikor az atyafiak kimentek, így szólott hozzám:

— Kérem, egy ilyen koldus, mint ez az igazgató, azt fizetné, amit kérnek tőle...

Volnay Jenő.

— **RÁDIÓMŰSOR.** Csütörtök, szeptember 27. Wien—Grác. (Romániai Idő.) 22.10. Esti zene. — Berlin. 21.30. Szimfonikus hangverseny. — Poroszkó. 23.30. Táncczene. — Frankfurt a. M. 17.35. Hangverseny. — Leipzig. 21.15. Strauss Richard est. — Milánó. 21.50. Operaelőadás. — Praha. 23.30. Hangverseny. — Nápoly. 21.50. Operettelőadás. — Pozsony. 18.50. Hangverseny. — Praha. 20.30. Szimfonikus hangverseny. — Róma. 22. Operettelőadás. — Zágráb. 20.30. Szimfonikus hangverseny. — Budapest. 10.30, 12.45 és 16.11. Közgazdaság. 18.40. Cigányzene. 21.50. Hangverseny. 23.40. Gramofonzene.

AZ EGÉSZ VILAG EGY VÁROS.

LONDON, BERLIN, PARIS, BECS, ARAD

egyszerre játsza

MA, KEDDEN:

A piszkos pénz

(SONG).

Egy kínai leány története
című világattrakciót

az **APOLLO**-ban

— **H. Sziklay Gizi.** Strada Cercetasilor (Szent Pál-uccai) tánciskolájában október hó 1-én kezdők részére új táncolon kezdődik.

— **Gramofonok és lemez újdonságok Hegedűsnél.**

— **Thémes városligeti tánciskolájában** új kolon kezdődik október 4-én.

— **Hegedűt, csellót vesz jó árban Kerpel.**

HA NEM PÉLDÁNYONKÉNT VESZI MEG AZ „ARADI KÖZLÖNY”-t, hanem havonta 90 lejért előfizeti, csak 3 lej 60 baniba kerül egy példány.

Mennyit keresnek a sport milliomasai?

As egyszerű iparosnak több a jövedelme, mint az Utó einkének. — Egyetemi végzettség után — labdarugó. — Hatszáz ezer dollár egy boxmérkőzésért.

Valamikor a sport csakugyan azt jelentette, amit az angol eredetű szó kifejez: játékot, szórakozást. Akik sportoltak, azok sétáltak, játszottak, testgyakorlatokat csináltak, tornáztak, hogy szórakozzanak, mulassanak. Később a testnevelés célja lépett előtérbe és bizonyos sportokat már csak meghatározott szabályok szerint üzhettek. Innen azután egy lépés volt az embereknek oly természetes versengéshez, az erő, ügyesség, képesség összeméréséhez és ez magával hozta a versenyek létesülését. Így azután a sport idővel nemcsak az egészség alátámasztója, hanem üzlet lett. És nagyon sokan vannak, akik ma sportból élnek.

Egy érdekes statisztika.

Angliában, de különösen Amerikában, a sportok hazájában, ahol a lakosság rajongó híve a sportoknak, versenyeknek és fogadásoknak, akárhányan vannak, akik — mint kiváló sporttehetségek — ma dúsgazdag emberek.

Nincs az a szellemi kiválóság, nincs az a tanár, tudós, aki annyit szerezhetne, mint a nyers erő vagy ügyesség valamelyik kitünősége. Amerikában a bajnokság értéke fejszökhöz 500.000 dollárra, de egyáltalán nincs kizárva, hogy valamelyik bajnok 20.000.000 dollárt is szerezzen.

A múlt évben kiadott statisztikai adatok szerint az Egyesült-Államokban 74 olyan egyén volt, akiknek évi jövedelme meghaladja az egymillió dollárt. Ez a jövedelem azonban a legtöbbször csak a hatalmas vagyon évi kamata. Ebben a kategóriában vannak a vállalatok vezérigazgatói, gyárosok, bankárok, akiknek évi jövedelme átlag vállalatuktól körülbelül 50.000 — 60.000 dollár. Akárhányan vannak azonban a sportprimadonnák közül, akiknek évi jövedelme messze túlszárnyalja ezt az összeget. Hogy csak néhányat említsünk:

Gene Tunney, a nehézsúlyú birkózó-bajnok 1.000.000 dollár.
Dempsey, a volt birkózóbajnok 500.000 dollár.
Tex Richard, boxmeccsek rendezője 300.000 dollár.
Babe Ruth, base-ball játékos 150.000 dollár.
Gertrude Ederle, uszóbajnok 70.000 dollár.
Hagen, a golfmester 40.000 dollár.

Igy azután nem csoda, ha fiatal emberek amikor látják, hogy pompásan meg lehet élni, anélkül, hogy az iskolában görnyednének, hogy egyetemet végeznének, ha tehetséget éreznek magukban, felcsapnak hivatásos sportolóknak.

A bajnok és a közönség.

Sok példa igazolja ezt. Eddie Tyrone, mint a Colgate-egyetem hallgatója, egyike volt a legjobb futballistáknak. Mikor egyetemi tanulmányait elvégezte, állást vállalt, ahol hetenként 30 dollár fizetést kapott. Erre engedett a felszólításnak, négy hónapig, mint hivatásos labdarugó játszott és ez idő alatt 7500 dollárt keresett.

Vannak sokan, akik zokon veszik azt, hogy egy egyszerű iparos, mesterember, akinek vajmi kevés iskolázottsága van, sokkal többet keres, mint p. o. az Amerikai Egyesült-Államok elnöke. Hiszen tünetnek elég érdekes, de van az éremnek másik oldala is. Mikor Dempsey kicsikarta Willard-tól a világbajnokságot, 27.000 dollárt kapott. És amikor Tunney-vel szemben elvesztette, 700.000 dollár tiszteletdíjban részesült. Hogy ez hallatlanul igazságtalan? Lehet. De ki az oka? Csak a közönség. Senki más. Mert ki kényszerít valakit arra, hogy a versenyre elmenjen, hogy a drága helyarákat megfizesse? A küzdők a jövedelem arányában kapják részesedésüket.

Hagen golfmesternek négyszer annyi jövedelme van, mint Newyork polgármesterének. — Ederle Gertrudot, amikor átuszta a csatornát, az újságszindikátusok, mozisok, fürdőruhagyárosok oly szédítő szerződésekkel ostromolták meg, hogy ezek értéke az egymillió dollárt meghaladta. Suzanne Lengien, a tennis királynője, amerikai körútján 50.000 dollárt szerzett.

Jellemző a következő statisztika. Egy boxbajnok mérkőzésnél a belépti díjakból 2 millió, a labdarugásnál 1 millió, a — mondjuk — billiárd-versenyénél 5000, sakkversenyénél 500 dollár folyik be átlag a belépti díjakból. Minél nevesebb tehát a sport ága, annál kisebb az érdeklődés. A tömeg-

szenvedélyt a nemes játékok nem köik le.

A sport a legdemokratikusabb intézmény. Azt sohasem firtatják, hogy diplomás ember-e a ver-

senző, vagy mesterember, pincér-e, hivatalnok, egy sorban küzdenek valamennyien. A legjobb, a legtehetségesebb győz és azt ünneplik előkelőségek, egyszerű emberek egyformán. Származás, nevelés, intelligencia, műveltség, mind nem számít, csak a tudás, az eredmény.

Kár, hogy nem mindenben van ez így.

Castiglioni is résztvett a Stinnes-panamában

Allitóltag ő finanszírozta Grosz Béla vállalatát. — Hamis kötvények a birodalmi bank laboratóriumában.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) A hadikölcsön-csalás ügyében folyik a nyomozás. A vizsgálóbíró több pénzintézetnél folyószámlavizsgálatot rendelt el. Nincs kizárva, hogy ez ügybe több bank van belekeverve. Kolodinskit, a birodalmi bank tanácsosát, kedden kihallgatásra idézték a vizsgálóbíró elé. Váratlanul kiderült, hogy a birodalmi bank egyik titkos osztályán pontos jegyzéket őrzött az igazi hadikölcsönjegyzőkről.

Az egyik, Berlinben megjelenő kormányos lap tudósító szenzációs hírt közöl. Eszerint a német hadikölcsönkötvény panamában Castiglioni Camil, az ismert bankár is bele van keverve, miután üzleti összeköttetésben állott Grosz Bélával és ismeretlen célokkal finanszírozta is őt. A Castiglioni

bankház igazgatója erősen cáfolja a hírt.

A panama ügyében egyébként súlyos gyanu alá esik egy Scheindt nevű ember, akinek Bécsben kávéháza volt és jelenleg Berlinben mulatótulajdonos és üzleti összeköttetésben állott Groszszal. Scheindt azonban idejében megérezte a bajt és Berlinből Párisba szökött a nyomozás elől. Az egyik berlini lap szerint 1922-ben a birodalmi bank külön vegyi laboratóriumot állított fel a felértékelésre benyújtott kötvények felülvizsgálására. Itt megállapították, nem hamis-e a kötvény lebélyegzése. Feltűnést azonban nem akartak csinálni és a hamis lebélyegzésű kötvényeket visszaadták tulajdonosaiknak, egyszerűen közölve, hogy a felülbélyegzés hamis. Annak idején nagymennyiségű hamis kötvényt találtak.

Külhatalmak teremtenek rendet Ausztriában.

Magyarországot is kombinálják a rendcsinálók között. — A néppárt vezére a szocialista terrortól

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának távirata.) Az október 7-ére készülő események nemcsak Ausztriát, hanem a külföldöt is izgatják. Ugy vélik külföldi politikai körökben, hogy Ausztria gyenge lesz megfékezni a feltörő kommunizmust. Ha szükséges lesz.

a nagyhatalmak a külföldet fogják megkérni arra, csináljanak Ausztriában rendet.

Politikai körökben már folynak a kombinációk a rendtartó állammal kapcsolatban. Ugy vélik, hogy Németországot az Anschluss-mozgalom miatt hagyják számításon kívül, Csehországot pedig azért, mert hadserege heterogén elemekből áll. A szomszéd államok között

Magyarországot is emlegetik, mint amelynek hadserege legbiztosabb a kommunizmus ellen.

Természetesen mindezek csak kombinációk, a mely csak akkor válik aktuálissá, ha a helyzet

eljárul.

A nagynémet néppárt elnöke, dr. Wotawa érdekes cikket írt az október 7-ére várható eseményekről az egyik lapban. Dr. Wotawa kifejti, hogy jelenleg a Heimwehr október 7-iki felvonulása képezi mindinkább a közérdeklődés tárgyát és máris nagy vita fejlődött ki a kérdés körül. Ha a szociáldemokraták — írja dr. Wotawa — nem fenyegettek volna proletárdiktatúrával és az ucca terroriával, most nem kellene kézzel-lábbal kapálóznok a Heimwehr-felvonulás ellen. Most különben csak arról van szó, hogy

tényleg minden polgárnak jogában áll-e ebben az országban gyülekezni és felvonulni, vagy csak a szociáldemokratáknak.

Nekik most meg kell győződniük arról, hogy ál államhatalom még az ő kívánságukra sem tiltja, de nem is tilthatja be ezt a felvonulást, mert az államhatalomnak egyformán kell kezelni minden polgárt.

SPORT

Október 7-én végigizgulhatják az osztrák-magyar meccsel — a rádiótulajdonosok.

A mérkőzés lefolyását a helyszínről közvetíti az osztrák rádió hírszolgálat.

Bécsből jeleik: Október 7-én a magyar és osztrák footballcsapatok összecsapása óriási meglepetésről gondoskodik majd a közönség számára. Lehet, hogy az eredmény is ez lesz, de ettől eltekintve, kétségtelenül még nagyobb meglepetést jelent az, hogy a meccset nemcsak a jelenlévő közönség tombolhatja végig, hanem minden rádiótulajdonos — 530 hullámhosszon — otthonában is izgulhat a meccs kimenetelért. A „Ravag” címet viselő osztrák rádió hírszolgálati társaság szenzációs ötlettel e napra rádió leadóállomást szereltet a Hohè Warte-pálya főtribünájának tetejére, ahonnan a nagy mérkőzést a kick offtól, a bíró meccsbefejezést jelző sipjeléig teljesen részletesen egy kiváló bécsi footballszakértő mondja el az érdeklődőknek. Hallható lesz a tizezerek tomboló ujjongása, csak úgy, mint a kíváncsiság feszültségének, a levertségnek némasága, valamint a bíró sipjának minden jelzése is. A mérkőzés befejezése után azonnal folytatják a játék és játékosok feletti kritika közvetítését.

O Az aradi footballbírók tiltakozó rendkívüli közgyűlést tartanak a mai napon este fél kilenc órakor a Kánya-étterem külön termében. Megjelenés kötelező! Bíróbizottság (Arad)

Éhinség pusztít Oroszországban.

Háromszáz ezer ember kenyér nélkül. — Forradalom fenyegeti a szovjetet decemberre.

Moszkvából jelentik: A szovjetkormányának nagy gondot okoz az az élelmészeti válság, amely most az országot fenyegeti. Ez a krízis főleg a Kaukázus északi részén, a Kubán-vidéken és Keletukrajnában érezhető máris. A jó aratás iránt táplált remények ezeken a területeken — itaán nem váltak valóra, sőt Ukrajnában a terméseredmény a nagy esőzések következtében minimális. Ennek következtében orosz gabonaexportról nem is lehet beszélni, sőt a kormánynak arra kell gondolnia, hogy a várható éhinséget gabonabehozattal ellensúlyozza.

A Cherson-kormányzóságban mintegy háromszáz ezer telepes van kenyér nélkül, de Ukrajnában is igen súlyos a helyzet. A kormány elhatározta, hogy a gyermekek élelmészére 1 millió rubelt folyósít a rossz termésből sújtott vidékeken. A rossz termés hatása már most érezhető a városokban, ahol gyengébb minőségű lett a kenyér és egyre emelkednek az élelmiszerárak. Az üzletek előtt sorfalat állnak a vevők, hogy valami élelmiszerhez hozzájussanak. A kormány már nyárcsúlya óta azon fáradozik, hogy a meglévő készletekkel takarékoskodva valahogy elvergődjön, de mindazonáltal a legnagyobb aggodalommal tekint a bekövetkezendő tél elé, amely forradalommal fenyeget.

Sárga kanna, feketé sávvál

Elpusztulnak legyek, szúnyogok, hangyák, poloskák, svábbogarak, molyok, bolhák stb.

Ovakodjunk az utánzatoktól! Csak eredeti, plómbált Flit-kannát fogadjunk el!

Kizárólagos vezérképviselőt r
Drogherie Standard
Bucuresti, 2. Strada Zorilor

5005

Görög nábobleány mint bolsevik agitátornő.

A kereskedelmi miniszter leánya fővezére a görög kommunista mozgalomnak. — A bojkottált szovjetkötet borraivaló helyett propaganda-röpiratokat osztogatott.

(Athén, szeptember 26.) A görög hatóságok teljes erővel felvették a küzdelmet az utóbbi időben rettenetesen elharapódzott kommunista agitációval szemben. A kommunisták ugyanis nemcsak az egyetem, hanem a középiskolák ifjúságát is beszervezték és internacionalista szellem lopódzott be a görög fiatalság lelkébe. A moszkvai propaganda: a régi görög nagyságot a mostani elesettséget emlegette és addig-addig emlegette, míg előbb internacionalista lett az ifjúság, ma pedig kommunista. A kormánynak erélyes fellépése bizonyos fokig pikáns helyzetet teremtett, mert köztudomású az, hogy Burgumisznak, a mostani kereskedelmi miniszternek 19 éves Dóra nevű diákkisasszony leánya egyik fővezére a kommunista mozgalomnak. Ha megvalósítja ez a női agitátor a kommunizmust, sok honfitársának lesz haszna belőle, mert apja Gö-

rögország nábobjainak egyike és a kislány minden ujára jut annyi hozomány, hogy százmilliókban számíthatja. Ennek a kommunista őrszemnek eddig nem történt semmi baja és a kormány fellépése a kommunisták ellen, mindössze pár véresszájú diák letartóztatásában merült ki. Az athéni kommunistaellenes hangulatot erősen fűti az az incidens is, amely a szovjet athéni követével történt. Ustinov szovjet követet ugyanis társadalmi bojkott alá helyezték és ebben a bojkottban részt vesz az egész athéni diplomácia is. Nem a politika szerezte neki ezt a bojkottot, hanem feleségének tapintatlansága. Egy ebédre volt meghíva a követpár s utána a követné a cselédeknek borraivaló helyett szovjetpropaganda röpiratot osztogatott. Ezt az illetlenséget most Athén egész nemzetközi felsőbb társasága társadalmi bojkottal viszonzza.

Sakk.

— Capablanca vezet a budapesti sakkversenyen. Budapestről jelentik: Ma zajlott le a Siesta szanatóriumban folyó nemzetközi sakkverseny negyedik fordulójára. Eddig Capablanca három ponttal vezet. A verseny állása a negyedik forduló után a következő: Capablanca 3, Kmoch, Marshall, Steiner 2 és fél, Spielmann, Balla, Vajda 2, Stoner 1 és fél, Havasi, Merényi 1.

Közgazdaság.

Zürichben 3.16, Párisban 15.60 a lej

Helyi valutaárak. (Szeptember hó 26.)
Kilzetések: Berlin 39.54, Newyork 165.45, London 804.50, Páris 6.48, Milánó 8.68, Prága 4.91.75, Budapest 28.92. Zágráb 2.91.25. Bécs 23.36, Zürich 31.92.50. — Áru: Márka 39.50, dollár 164.50, angol font 800, francia frank 6.60, olasz líra 8.80, cseh korona 4.95, pengő 29.01, dinár 8.87, osztrák schilling 23.50, svájci frank 31.50. — Pénz: Márka 39, dollár 164, angol font 797, francia frank 6.50, olasz líra 8.60, cseh korona 4.90, pengő 28.90, dinár 2.83, osztrák schilling 23.30, svájci frank 31. — Irányzat: tartott.

Zürichi tőzsdenyitás. (Szeptember hó 26.)
Berlin 123.90, Amszterdam 208.45, Newyork 519.75, London 2520.20, Páris 20.35, Milánó 27.18, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.16, Varsó 58.22.50, Bécs 73.17.

Zürichi tőzsdezárlat. (Szeptember hó 26.)
Berlin 123.85, Amszterdam 208.45, Newyork 519.60, London 25.19.50, Páris 20.30.50, Milánó 27.16.50, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 9.13, Bucuresti 3.16, Varsó 58.22.50, Bécs 73.10.50.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Szeptember 26.)
Devizák: Páris 6.45, Berlin 39.30, London 801, Newyork 164.80, Milánó 8.65, Zürich 31.80, Prága 4.90.50, Bécs 23.27, Budapest 28.90, Varsó 58.60. — Valuták: Napoleon 641, márka 39.10, éva 1.20, török líra 84.50, angol font 7.96, fran-

cia frank 6.45, svájci frank 31.50, olasz líra 8.60, drachma 2.10, dinár 2.84, dollár 163.50, lengyel zloty 18.25, osztrák schilling 23.20, pengő 28.80, cseh korona 4.86.

Népjóléti bélyegek.

(Arad, sz eptember 26.) A város ma átiratot intézett az aradi pénzügyigazgatósághoz, kérve, hogy közölje, mennyi értékű bélyeget adott el Aradon ebben az évben. Az átirat oka az új bélyegtörvény ama rendelkezése, amely szerint az eladott bélyegek értékének hatszázaléka az egészségügyi miniszteriumnak jut, népjóléti célokra. Eme hatszázalék fele pedig az egyes városok rendelkezésére áll, azzal a feltétellel, hogy ezt az összeget kizárólag népjóléti célokra lehet felhasználni. A város most meg akarja pontosan tudni, mennyire számíthat ilyen alapon a pénzügyminiszteriumtól. Az eddigiek szerint a bélyegek eladásából befolyt összegek után a város népjóléti alapja másiél millió lejjel szaporodik. Bizonytalan azonban, hogy erre az összegre lehet-e még ebben az évben számítani, miután a hivatalos zárlatot csak 1929. január elsején ejtik meg a pénzügyminiszteriumban.

A kiadóhivatal üzenete.

Hátralékos előfizetőink b. ügyelmébe Előfizetőink között sokan vannak, akik lapelőfizetési tartozásukat, dacára a több ízben való fizetési felszólításnak, nem egyenlítették ki. Tekintettel a lapelőállítás hurribilis költségeire, a kiadóhivatal nincs abban a helyzetben, hogy az újságot azoknak, akik nem fizetnek, tovább küldje. Felkérjük tehát hátralékos előfizetőinket, hogy tartozásukat legkésőbb f. hó 30-ig egyenlítsék ki, ellenkező esetben lapunk részükre küldését beszüntetjük.

Három üzlethelyiség

„A Banca Românească“ (Bohus-palotában)

kiadó.

Érdeklődni: a bankhelyiségben.

ÉRETTSÉGIRE

középiskolai, polgári és magánvizsgákra előkészít: 5084

GALGÓCZY Magántanfolyam,
BUDAPEST, VIII. Mária Terézia-tér 3.

ÉRTESETÉS.

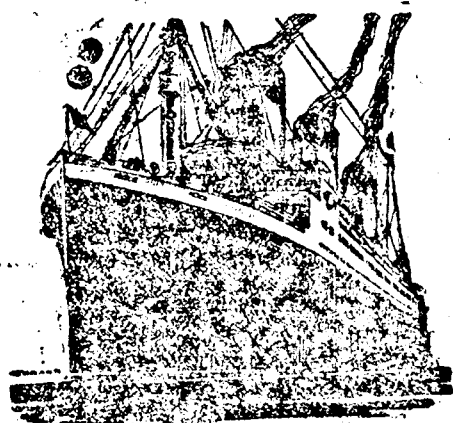
A n. é. közönség szives tudomására adjuk, hogy **autó-javitó műhelyünket** október 1-én a volt Boczkó-uccában lévő „Vöröskör“ venkégő udvarába helyezzük át. További szives pártfogást kér:
„EXPRESS“ autójavitó üzem,
volt Tótky-ucca 16-18. szám.

Bolthelyiség

a Piața Avram Iancu (Szabadság-tér) és Str. Banatului (Asztalos Sándor-ucca) sarkánál, a hetipiác legélénkebb helyén,

november 1-re kiadó

Cím az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatalában.

Amerikába utazók

menjenek csak

az egyedüli német társasággal a Hamburg — Südamerikanische Dampfschiffahrts Gesellschafttal, melynek hajói csak délamerikai kikötőkben kötnek ki.

Argentiniába,

Braziliába és Uruguaiba

Canadába és az Egyesült Államokba pedig a

„Baltic Amerika Linie“-vel.

KLEIN GYULA ügynöksége Arad, Bu! Regele Ferdinand 62. A villanyos állomás közelében. 4849

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

APRO HIRDETESEK.

AZ APRÓHIRDETESEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4. vasárnap 5 Let. vastagabb betűvel 8. illetve 10 Let. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40. vasárnap 50 Let. A vastagabb betűvel kívánt szavak a húzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az apróhirdetés szövegét amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel. Csak válaszképpel ellátott kérdésekre válaszolunk. Ajánlatok, kelles levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

LEVELEZÉS.

PIROSKA 35" levele van az Aradi Köz
löny kiadóiban. 5176

ALKALMAZÁS.

PERFEKT szobaleány kerestetik október 1-re. Schwarcz József, Str. Cloșca 12. szám.

JÓBIZONYITVÁNNYAL rendelkező szakácsnő október 1-re felvétetik. Jelentkezni lehet délután 3-5-ig. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 280

KERESKEDŐ, ki szervezőkénes, felvétetik. Singer Bourne & Co. Bulev. Regele Ferdinand 17. 19505

NÉMET, román nyelvtudással két gyermek mellé délutánra vagy egész napra intelligens nő keresek. Cim Rudolf Mosse hirdetőben. 10505

HÁZMESTERPÁR gyermektelen, az asz szony minden takarításért lakást, fűtést, világítást, fizetést kap. Tudakozódní Haasz, Str. Eminescu 12. 1658

PERFEKT varrónő házakhoz ajánlkozik, szobni tanít. Kubát, Str. Consistoriului 42. szám. 5181

INTELLIGENS tanuló fiút vagy leányt fizetéssel azonnalra felvesz Sándor Ferenc könyvkereskedés.

LAKÁS.

A főtéren

két udvari szobából álló, műhelynek, szalonnak vagy irodának alkalmas helyiség azonnalra

KIADÓ.

Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 1857

KÉTSZOBÁS modern suterén lakás október 1-re kiadó. Érdeklődni Rudolf Mosse hirdetőben. 10505

KÜLÖNBEJÁRATU butorczott szoba Szabadság-téren október elsejére kiadó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóiban. 5182

TELJESEN különbejáratu butorczott szobát központban keresek. Ajánlatokat az Aradi Közlöny kiadóiba kérek. 5053

Kilencvenhat lejért - lakást,

ellátást, vagy alkalmazást hirdethet, eredményt ér el, ha kockahirdetést ad fel.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

KRÉSZTHUROS zongora eladó. Hödt. Bulev. Regele Ferdinand 63-65. II. 17. 5183

RÉZHÁLÓ BERENDEZÉS, mahagoni és faragott szalonok, kristálycsillár, Biedermayer szalon, vitrinek, antik asztali lámpák, gyönyörű réz óra és girándok, antik comódok, órák, asztalok, szőnyegek, velencei és aranyozott consol tükrök, női bundák, festmények, férfi ruhák, csipkésálak, fali etazserok, majolikák, márkás porcellánok, kararai márványszobrok, bronz figurák, függönyök, store, kredencek, zongorák, hegedű, cselló, fali tálak, márványoszlop stb. eladók. Salgóiné bizományi üzlete Arad, Strada Horia (Széchenyi-u.) 1. Neuman-palota. 1000

MÉGBIZOIM részére keresek különböző antik szalonokat. Salgóiné bizományi üzlet Str. Horia 1. (Széchenyi-uca) Neuman-palota.) 1000

FEHÉR leányszoba, egy garcon hátszoba és egyéb butorok jutányos áron eladók. Str. Sfânta Gheorghe (Dezso-u.) 46 szám. 5143

ROMÁN felirással új perzsaszőnyeg eladó. Czandro, volt Béla-tér 9. I. em. 5170

TISZTA MOSOTT RONGYOT gépek tisztítására keresünk megvételre. Cim az Aradi Közlöny kiadóiban. 100

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

INGATLAN.

KOVASZINCON üzletes ház haláleset miatt azonnal eladó vagy kiadó. Ungureanné. 5084

287 HOLD prima birtok Szatmártól fél óra, kitérő épületekkel és lakóházzal, magyar holdként 7 és fél ezer lejért családi okok miatt eladó esetleg jól jövedelmező házzal elcserelem. Érdeklődni: Nagynyíresi uradalom tulajdonosánál Halmeu, jud. Satu-Mare. 5088

MUZSAY JÓZSEF

ARAD, színházal szemben

Férfi öltöny tiszta gyapju L. 1750
Férfi öltöny divatszínben... 2450
Sötétkék és fekete öltöny la. 2750
Őszi és téli felöltő... 1950
Ulster-Double la. ... 2450
Fekete fűl kabát szörme edl gallér. 2650
Divat szabóság! 4818

Őszi és téli árjegyzéke:

Iskola öltöny előírás szerint L. 1600
Bőr kabát la. minden színben 3900
Fregoli raglán... 2000
Gummi kabát ... 800
Trench-coats la. ... 2500
Angol posztó raktár.

HUNGARIA

Nagyszálloda

BUDAPEST,

a Dunaparton. Előkelő otthon! Felgári árak!
Tévércím: „HUNGARIOTEL”.

Férfi sapkák GRUMAS-nal,

85 és 95 lejért

Strada Meșianu 14. (Forray-uoca). 5180

OKTATÁS.

Dr. KATONA, Budapest, Ráday-uca 41. előkészít jogra, államszámvitelre, érettségire, összevont magánvizsgálatra, polgárra. 5136

ÜZLETEK.

ELADÓ vagy béreadó egy forgalmas község főuccáján lévő nagy sarokház üzlettel esetleg italmérséssel is. Csakis tökéletes. Martics, Masca (Muszka). 5128

Élő és friss dunai halak

minden fajtából

esütörtökön és pénteken
Luttwák József cégnél kaphatók.
Száraz hal angróban. 4778

Bankkölcsonöket

aradi házakra és környékbeli földbirtokokra előhelyi betáblázás mellett a legelőnyösebb feltételekkel folyósítottok.
HAASZ ALBERT irodája Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-uoca) 12. szám.

Lloyd Express

hirdetési iroda,

Cluj, Str. Radu 9. Telefon 14-55

Felvesz az összes bel- és külföldi lapokra hirdetéseket.

Mielőtt hirdet, kérjen árajánlatot!

Makulatura,

tiszta lappeldányok

csomagolásra,

5 kgr.-os kötegekben

kaphatók az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Ha Curtici-ra

utazik, vagy autókirándulást tesz erre a közeli határállomásra, keresse fel:

Jovitz Jenő ^{vásut} ^{vendéglős}

éttermét,

ahol jól, olcsón és ízletesen étkezhet. 49:8

KITŰNO FAJBOROK!

Onállóan főző mindenest és egy takarítónőt

a reggeli órákra keresek.
Str. Ioan Calvin 6. földsz. jobbra.

Társ kerestetik

erdőkitermeléshez

cca 250—300.000 lej

tökével.

Ajánlatok „300.000” jelige alatt az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kéretnek. 5178

Nagy üzlethelyiség

és több szobából álló mellék-helyiségek üzletnek, raktárnak, műhelynek, vagy irodának

azonnal kiadó.

Érdeklődhető:

Román Fornérgyár és

Keményfatermelő r.-t.

v. Arpad-tér 2. Ugyanitt rendkívül lezártított árak mellett végkiárusítás. 5178

PUBLICATIUNE.

Se aduce la cunoștință tuturor proprietarilor de vii din promotoriul comunei Covășinț că culesul se începe la data de 8. Octomvrie 1928. Totodată se încunoștințează că nimănuui nu-i permis a culege până nu va achita speșele promotoriale. 5172

Covășinț, la 24. Septemvrie 1928.

In ofrabil, Ioan Farkas,

notar prom. preș prom.

A holiszezonban is fel-
lendül az üzlete, ha az
„Aradi Közlöny”-
ben hirdet.

Aradváros egyetlen speciális irodája

— megbízhatóság, korrektség és gyorsaság tekintetében közismert — amely kizárólag UTLEVÉL, VIZUM, UTAZÁSI ÜGYEKKEFI és különféle megbízások garantált sikerű elintézésével FOGLALKOZIK. Mielőtt vizumot venne, saját érdekében keresse fel irodámat, ahol dímentes felvilágosításokat adok és felelősséget vállalok az olcsó és zavartalan utazásért. Utólagos fizetés

KÜNSTLER vizumiroda Arad,

Bulev. Regina Maria 22. Telefon 86.
Dacia szállóval szemben.